Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN: Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag Telefoon 14519, Postgiro 14574

Wnd. Vertegenwoordiger in N.-I. Mr. M. J. A. Oostwoud-Wiidenes. Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

Opgericht 21 Maart 1900 door Kolonel G. E. V. L. VAN ZUYLEN

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang"

ADRES VOOR ADVERTENTIËN: N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD TE VERMELDEN

T BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER ORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

aandacht zij gevestigd op de mededeelingen van bestuur der afd. Nijmegen in dit Nr. (blz. 13), o.m. een aldaar te houden WEST-INDISCHE TENTOON-LLING.

dische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—28 Juli 1928.

og eens komen wij terug op het werk van ons olcomité. Een tweede ingezonden stuk werd dit Comité weder aan verschillende school-en ter opname aangeboden en opnieuw moch-wij de prettige ondervinding opdoen, dat zeer n in den lande — ruim 250 Schoolhoofden — s nu toezegden, met de oudere leerlingen hun-scholen onze Tentoonstelling te zullen komen eken.

ij noemen hiervan o.a. een toezegging van een olhoofd op het eiland Texel!

et Bestuur doet thans de noodige stappen om orgen, dat voor die scholen, waarvan de leer-en te Arnhem zullen moeten overnachten, een l en goedkoop logies beschikbaar zal zijn. Hier-r zal voor scholen van verder afgelegen plaat-een groote moeilijkheid zijn opgelost.

n Amersfoort nam, dank zij de bemoeiing van Heer Roodhuijzen, Voorzitter van „Oost en st" aldaar, de Ouderraad de voorbereiding van ondernemen excursies van schoolkinderen ter d.

ringend verzoeken wij allen Leden van „Oost West" hunne kennissen, werkzaam bij het On-wijs, te willen opwekken, het schoolreisje in 28 naar de Indische Tentoonstelling te Arnhem maken.

Hier kunt gij goed werk doen!

Kantoor der Administratie Nieuweplein No. 52, nhem.

(Wordt vervolgd).

DE CONTRIBUTIE ad f 5.- 's jaars minimum, voor het lidmaatschap dezer vereeniging, loopt voor hen die zich thans opgeven, tot en met ultimo December 1928. Zij ontvangen het „Kol. Weekblad" dus gratis tot het einde van dit jaar.

H.H. SECRETARISSEN der afdeelingen worden er nogmaals beleefdelijk aan herinnerd dat in de verschillende rubrieken van het K.W. steeds namen voorkomen van personen die in aanmerking komen om voor het lidmaatschap der Vereeniging te worden aangezocht.

Pidgin-English in Nieuw-Guinea.

—o—

Een bericht uit Canberra zegt, dat in een palabber van zendings-menschen en ambtenaren van het mandaatgebied Nieuw-Guinea werd overeengekomen om de regeering in overweging te geven als taal voor algemeen gebruik in te voeren het Pidgin-English. Het bericht is nogal vreemd en bewijst, dat men niet goed weet hoe blanken staan tegenover dit taaltje. Uit het pas verschenen boek van dr. Gunnar Landtman „The Kiwai Papuans of British New Guinea", en wel uit het 33ste of laatste hoofdstuk valt wel iets te leeren. Hij zegt, dat vele inlanders in de kustdorpen van het eiland Kiwai, dat in den mond der Fly-rivier ligt, Pidgin-English spreken, en dat zij dit leerden op de schuiten der parelmoervisschers en op de plantages in de Midden- en Ooster-provincies van het eiland, waar dit idioom het eenige is waardoor de inlanders onder elkaar zich kunnen verstaanbaar maken. Zij leeren 't van elkander, niet van de weinig talrijke Europeanen; ook de parelvisschers zijn inlanders en zelfs is de schipper vaak een Papoea.

De Papoea's leeren het jargon gemakkelijk aan en maken verbazend handig gebruik ervan om uit te drukken wat zij hebben te zeggen. Zij zijn de experts in Pidgin-English *en van hen leeren 't de nieuw-aangekomen blanken,* niet van andere Europeanen; in den beginne is voor een Engelschman de taal heel lastig. Weinigen weten, schrijft Gunnar Landtman verder, dat deze taal volstrekt niet zoo losbandig is, dat zij niet kneedbaar is naar iemands willekeurigen smaak; zooals iedere andere taal kan men haar correct spreken en incorrect; correct wil zeggen: volgens de regels der struktuur, waaromheen de afwijkingen liggen die een gevolg zijn van de uitspraak van de taal der blanken; want Pidgin-English wordt over de heele wereld gesproken, en de inlander kan niet overal even gemakkelijk de uitspraak der Europeanen napraten.

De schrijver geeft dan eenige bladzijden met voorbeelden; druk gebruikt wordt belong: father belong boy (de vader van den jongen), en along: stop along Mawata (blijf te Mawata); onafhankelijk van geslacht en getal wordt he gebruikt: one woman he come, plenty canoe he come. Ter vertaling geven we het volgende uit het lange verhaal, dat wij onvertaald in het boek vinden: „Behind water he go down little bit, tide he take him canoe come back. One big fellow coconut tree he stop, grass belong that tree he go on top. People catch hold that tree. Water he go-go-go; canoe he go down, tree he go on top. One man he take him one fellow stick, put him inside along water: oh, ground he there! By and by canoe he stop along ground. Water he dry."

Hoogst vermakelijk is de manier waarop iemand zich uitdrukte die van een ander een zaag wilde leenen: „You give me brother belong tomahawk, he come, he go". De heen-en-weergaande beweging spreekt duidelijk uit de laatste woorden; maar de tomahawk? De pas aangekomen Europeaan zal vele woorden hooren die hij niet weet thuis te brengen, kopamauro, piccaninny, puripuri, savy, kaikai. Australisch is er stellig bij, zoo b.v. corroberi, dat met algemeene vergadering is te vertalen.

Telkens melden de officieele rapporten, dat er in het Britsche gebied inlanders zijn ontdekt wier bestaan niemand kende; hoe men zich voorstelt in die streken het Pidgin-English „in te voeren"... wel met belangstelling zien we uit naar den afloop.

Gunnar Landtman heeft twee volle jaren op Kiwai gewoond en had dus voldoenden tijd voor een cursus in Pidgin-English.

Het Indische Leven,

door

D. C. M. BAUDUIN.

(Uitgave H. P. Leopold's U. M., Den Haag).

—o—

„Dit boek wil niet geven literatuur, evenmin diep „ingaan op Indische problemen, nog minder Oos„tersche psyche enzoovoort benaderen, het wil al„leen maar zijn wat in den titel ligt besloten, een „schildering van het Indische leven, d.w.z. van het „leven van den Europeaan in Nederlandsch-Indië „en van het milieu, waarin hij leeft."

Aldus omschrijft de schrijver, in den aanvang van zijn voorrede, de taak die hij zich gesteld heeft en die hij, laten wij het maar direct zeggen, bijzonder goed heeft volbracht.

Het wil mij voorkomen dat hij er zéér wel geslaagd is, op onderhoudende wijze den Neder-[...] der, voor wien het begrip Indië nog steeds zéér [...] is, te schetsen hoe wij Europeanen daar eigen[...] leven. Het is het dagelijksch contact van den Euro-peaan met een milieu dat in alle opzichten zoo [...] met het zijne in Europa verschilt, dat hier w[...] uitgebeeld door iemand die objectief heeft kun[nen] zien en verwerken wat hij zag en ondervond.

Geen zwartgallige brompot kankert in den [...] van Bas Veth; evenmin is een overdreven en[thou]siast aan het woord; geen doorgronder van ing[ewi]kelde problemen; maar ook geen oppervlakkige [tou]rist, die ons opdringt zijn verhaal van hoe en w[...] hij, toevallig, beïndrukt werd.

Hier wordt op eene aangename wijze ingeleid [...] of zij die iets weten wil van het leven van kin[d], vriend of kennis in Indië; of die zelf daarheen [...] gaan en die vooraf een idee wil krijgen, van [...] hem of haar daar te wachten staat, opdat zij [...] overvallen worden, bij de aankomst, door al [...] vreemde van eene samenleving en van omstan-heden, die zoozeer van de onze verschillen dat [...] in den aanvang een gevoel heeft overweldigd te [...] en hulpeloos.

Het tweede hoofdstuk reeds geeft praktische [...] zeer behartenswaardige wenken omtrent „Ui[trus]ting" en „Kleeding in Indië". In eenige volg[ende] worden geschetst de Indische stad en het huis, [...] in, van den Europeaan. Een paar daarop volg[ende] hoofdstukken zijn achtereenvolgens gewijd aan [...] probleem van den opgroei van Europeesche kind[eren] te midden van de Oostersche wereld; aan dat [...] de huisvrouw en moeder en aan dat van de inl[and]sche bediening, welke problemen met eenige [...] lijnen duidelijk worden aangeduid. Dan vertel[t] [...] van de genoegens en de gebruikelijke wijzen [...] ontspanning; van het geestelijk leven van vr[...] en van thans. Zóó worden wij dan eerst wat we[...] gemaakt in de groote steden, waarop dan, als [...] zelf volgt, een reisje eerst door Java, ten einde [...] gelegenheid te geven met de rustpunten kennis [te] maken. Dit zijn o.m. een thee-onderneming [...] hoogvlakte en een berghotel met zijn omgeving [...] uitstapjes naar een vulkaan-top; dan Djogja en [...] daaruit de Boro-Boedoer en ten slotte Soera[baja], waar wat langer getoefd wordt èn om haar be[...] rijkheid als grootste Indische havenstad èn om[dat] wij er moeten wachten op de komst van het [...] kende en onmisbare vervoermiddel voor de reis [naar] het Oost. deel van den Archipel, de stoomer v[an de] Kon. Paketvaart Mij., de Kapé-èm! Met haar [...] wij van uit Soerabaja, over het onvolprezen Bali [...] reis vervolgen, teneinde van het leven van [...] landgenooten nu ook buiten Java een begrip te [krij]gen, op soortgelijke wijze als ons werd bijgebr[acht] door de rolprent die zoo juist voor onze geestes[...] beëindigd werd en die ons gaf, eerst het leven [in de] steden en daarna op de afgelegen plaatsen, de [...] dernemingen.

Dààrvoor toch is deze en de afgelegde reis be[...] *niet* om eene reisbeschrijving te geven. En zóó [...] zien en begrepen, zal het den lezer opvallen hoe [...] de schrijver doorvoeld heeft, wat hij ons in een [...] tige schets, nochthans onmiskenbaar duidelijk [...] schrijft, — het groote, het eerbied afdwingende, [...] wat hier door Nederlanders werd en wordt ver[richt] als bestuursambtenaar, zendeling, pionier eener [on]derneming en of missionaris, door vrouwen en [...] ders. Gedragen door hun wil tot slagen, hun pl[icht]besef en volhardende toewijding, vervullen zij [...] afgelegendste binnenlanden en kusten, hun [...] werk in eene afmattende afzondering, die hen d[...] weken, soms maanden zelfs buiten de mogelijk[heid] houdt van persoonlijk contact met hun soortgenooten [...] zij het in enkele gunstige gevallen, dat zij hun [een]zaamheid met enkele lotgenooten deelen.

Bedenkt men dit bij het lezen der laatste ho[ofd]stukken, dan voelt men met welk een verlangen [...] de afgelegen havenplaatsen, de komst van een [...] regelden Paketstoomer wordt verbeid en welk [...] feest het is om, voor eenige oogenblikken, plotseling te worden verplaatst in het volle leven, door de ko[mst] van een mooie nieuwe boot, vol comfort, met [...] ziek aan boord en een groot gezelschap vroolijke mondaine gasten.

Als eene vlotte, praktische inleiding tot het be[grip] van het Europeesche leven in Indië, doen deze sch[et]sen aangenaam aan. Zij zijn als het gesproken w[oord] van een goed causeur (een rara-avis onder Holl[an]ders) die ons op aangename wijze, zéér wetenswaar[...] dige dingen weet te verhalen, onze belangstelling [...] te wekken voor het behandelde, zóó, dat na het w[el] verdiend applausje aan het eind, de voordracht na[...]

rkt en nog héél wat hangen blijft om nader te denken, dat wat onder den schijn van luchtig- d, aan ernst verborgen werd.

Wij misten tot nog toe in onze literatuur over In- een werk als dat van Bauduin, dat aan de massa kan brengen, een begrip van het gewone dage- lijksche leven van den Nederlander in Indië en dat noodig was, om op onderhoudende, praktische wijze, dat mooie land, waar wij zooveel tot stand brachten onder vaak hoogst moeilijke omstandig- heden en met dikwijls zéér primitieve midelen, na- der tot ons volk te brengen.

S.

Bij de Berg-Alfoeren van West-Seran.

Zeden, gewoonten en mythologie van een oervolk, door G. de Vries, Officier N.-I. L., Zutphen, W. J. Thieme & Co.

Het mag wel als bekend worden verondersteld — en toch is het goed er nog eens de aandacht op te vestigen —, dat de bevolking van het binnenland van West-Seran, die het onderwerp is van de beschrijving in bovenstaand werk, tot voor betrekkelijk korten tijd nog in volkomen onafhankelijkheid leefde. De gegevens, die over deze bevolkingsgroepen te vinden zijn in een groot deel van de Seran-literatuur, danken dan ook hun ontstaan voornamelijk aan inlichtingen van de kustbevolking of aan een vluchtig contact met enkele personen of groepen van de bergstammen. De publicaties van Sachse, Van Hecht Muntingh Napjus, de leden der 2e Freiburger Molukken-Expedition Deninger, Stresemann en Tauern, en de in 1926 verschenen studie van Duyvendak over het Kakihan legden weliswaar een beteren grondslag voor de kennis van de heterogene bevolking van Seran en brachten eenigszins verruiming van inzicht omtrent de oplossing van sommige ethnographische problemen. Voor de uitbreiding en verdieping van onze kennis kwamen echter tegelijkertijd vele leemten aan het licht.

Het werk van den heer De Vries, welks titel hierboven wordt genoemd, vult een van deze leemten op gelukkige wijze aan.

De schr. was van Juni 1921 tot December 1923 commandant van de militaire bezetting te Honitetoe en leefde dus bijna 2½ jaar in voortdurend contact met de bevolking van zijn patrouilleressort, dat grootendeels tot den stam der Wemale, voor een kleiner deel tot de Aloene behoort.

Als een van de grootste verdiensten van het werk is al direct aan te teekenen, dat bij de beschrijving beide stammen zorgvuldig worden gescheiden en op de bestaande verschillen herhaaldelijk de aandacht wordt gevestigd. Bovendien worden in de in het Aanhangsel opgenomen tabel, de kenmerkende verschilpunten tusschen Wemale en Aloene nog eens tegenover elkaar gesteld. Het wekt even eenige bevreemding, dat daarbij niet gewezen wordt op het verschil tusschen de huizen van beide groepen. Ook in de beschrijving der huizen op p. 133 komt dit niet uit.

De schrijver heeft zijn boek in twee deelen gesplitst.

In het eerste gedeelte beschrijft hij het volk in zijn omgeving en de zeden en gewoonten. Naast hetgeen ook door andere schrijvers reeds werd bekend gemaakt, worden hierin veel nieuwe gegevens medegedeeld. Buitengewoon belangwekkend zijn vooral de laatste vier hoofdstukken. In „Mijlpalen op den levensweg” worden de riten bij verschillende overgangen in het leven van den Alfoer geschetst. „Overtreding van adatregels” bevat o.a. een beschrijving van de offers en het ceremonieel, waardoor de kwade gevolgen van dergelijke overtredingen bezworen moeten worden. Dan volgt in „De Alfoersche samenleving” de interessante beschrijving van de loema-inai (het moederhuis), waarin de erfstukken van een familiegroep worden bewaard. Tusschen de leden van een loema-inai bestaat groote solidariteit. Vooral bij de Wemale treedt het loema-inai-verband sterk op den voorgrond en vormt het den grondslag van de gemeenschap.

Op grond van deze mededeelingen mogen wij dus waarschijnlijk in de loema-inai de kleinste bloedgemeenschappen zien van deze maatschappij en komen zij hierin overeen met de loemataoe op Ambon.

Overigens valt hierbij nog aan te teekenen, dat een nader onderzoek in het eigenlijke Aloene-gebied (de saniri-gebieden Sapalewa en Eti) wellicht blijken zou, dat de loema-inai [loema pohòne?] ook hier voor de volksordening in genealogische groepen van groote beteekenis is.

Tegen de mededeeling op p. 132, dat een verzameling van familiegroepen soa wordt genoemd en dat deze naam ontleend zou zijn aan de Wemalenaam soane voor baileo, zijn waarschijnlijk bedenkingen aan te voeren. Inderdaad gebruikt men tegenwoordig de namen soa en kapala soa in het binnenland. Voor zoover bekend is, zijn deze namen echter in 1906 bij de organisatie van het negorijbestuur ingevoerd, evenals de titels van orangkaja, patih en radja.

Het tweede gedeelte van het werk, „Mythen, sagen en sproken”, bevat 35 verhalen van Ahiolo en Honitetoe. Het is voor het eerst dat een dergelijke reeks van Seran wordt gepubliceerd. Behalve een aantal dierenfabels, waarin de koesoe (het Moluksche buideldier), de casuaris, de kalong en de leguaan een rol vervullen, treft men hierin verhalen aan over de afstamming van menschen van dieren, planten en vruchten ,over kannibalisme en een reeks legenden, die op den zonnegod Toeale en de maangodin Dapië betrekking hebben. In verband hiermede is een vergelijking met de door Tauern medegedeelde „Sonnensage” van Oewin [1]) en de mededeelingen van Stresemann [2]) over de vereering van natuurkrachten interessant. Ook de door Van Hasselt medegedeelde Noefoorsche fabels bieden punten van vergelijking. Een vergelijking met de fabels en legenden van andere volken moge echter aan meer bevoegden worden overgelaten.

Hier zij alleen nog vermeld, dat de schr. er in geslaagd is de mythen en legenden op prettige en aangenaam leesbare wijze na te vertellen.

Zoo bevat dus dit, door Prof. J. C. van Eerde ingeleide boek, veel nieuws en wetenswaardigs en kan het, ook in den populairen vorm waarin het geschreven werd, als een belangrijke bijdrage worden beschouwd voor de uitbreiding van onze kennis van de West-Seransche bergstammen.

Tusschen den tekst zijn een groot aantal mooie illustraties, hoofdzakelijk naar foto's en schetsen opgenomen.

W. R.

[1]) Patasiwa und Patalima, p. 136.

[2]) Religiöse Gebräuche auf Seran (Tijdschr. Bat. Gen. 1923, p. 332).

Van Week tot Week.

Maandag 7 tot Maandag 14 November.

De wijziging der Indische Staatsinrichting. De voorstellen van den Gouverneur-Generaal tot wijziging der Indische Staatsinrichting en in het bijzonder het gedeelte betreffende de samenstelling van den Volksraad, blijven het onderwerp van den dag. Aneta-telegrammen gewagen bijna dagelijks van uitingen van Nederlandsche zijde in Indië, waarin wordt aangedrongen op terugneming der voorstellen, of — in verband met den ernst der tijden — op uitstel der behandeling in den Volksraad. Maar ook hier te lande blijft de belangstelling gaande en houdt de pers de gemoederen in beweging. Na het door het Haagsche Anetakantoor gehouden en door de meeste dagbladen gepubliceerde enquête, kent men de sterk uiteenloopende meeningen ten deze van verschillende kenners van Indië.

Sedert heeft het „Comité Nieuw-Indië” zich telegrafisch met een verzoek tot den Volksraad gewend om *geen gevolg* te geven aan het bekende adres van den President der Javasche Bank Mr. Trip c.s. — met welk adres vele duizenden in Indië hunne instemming hebben betuigd — en dus de behandeling *niet uit te stellen.* Ook in een vergadering van het Indisch Genootschap op 11 dezer, bepleitte de inleider Mr. Dr. W. M. G. Schumann, oud-voorziter van den Volksraad, het goed recht van de voorgestelde wijzigingen; doch blijkens de debatten heeft ook deze bij uitstek deskundige spreker hen die de meening zijn toegedaan, dat het Nederlandsche element — mede in het belang der Indische bevolking — vooralsnog de meerderheid moet hebben in den Volksraad, niet van het tegendeel overtuigd.

Telefoneeren met Ned.-Indië. Vanwege het Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie wordt

medegedeeld dat op Maandag 7 dezer via den korte golf-telefoniezender te Kootwijk met Nederlandsch-Indië een schitterend geslaagd kruisgesprek gevoerd, dat duurde van 14.45 tot 16.15 uur Amsterdamschen tijd.

Het was van zoodanigen aard dat, indien dit peil gehandhaafd zou kunnen worden, het telefoonverkeer van Nederland met zijn koloniën verzekerd is.

Opbrengst van het Banka-tin. Batavia, 8 Nov. (Aneta).[1]) De opbrengst van het Banka-tin bedroeg op 31 October 63 millioen, de raming voor 1927 was 42 millioen. De statistische positie van het tin is niet slecht, maar practisch is er thans geen voorraad meer.

West-Java gesloten voor de suikerindustrie? Batavia, 8 November. (Aneta). Aan de residenten van West-Java is verzocht, in de irrigatiecommissies de vraag te bespreken, of er aanleiding bestaat, hun gebieden gesloten te houden voor de suikercultuur.

Medisch congres te Calcutta. Batavia, 8 Nov. (Aneta). Bij Gouvernementsbesluit zijn de doctoren Winckel, Deggeler, Brug, Elshout en De Rook en professor Janssen naar Calcutta afgevaardigd ter bijwoning van het zevende congres van de Eastern Association for Tropical Medecine.

Internationale actie tegen het communisme. Volgens de Chicago Tribune wordt tegenwoordig moeite gedaan, de anti-communistische actie van vele staten, die in het Verre Oosten koloniën hebben, te combineeren. De onlusten op Java schijnen hiertoe den stoot gegeven te hebben. De eerste aandrang is uit Australië gekomen, en Fransche en Nederlandsche handelskringen hebben dien ondersteund. De Britsche minister van Koloniën zou het in dit opzicht met zijn Franschen en zijn Nederlandschen ambtgenoot eens geworden zijn. Men verwacht nu, dat Amerika zich, wat de Philippijnen betreft, bij die landen aansluit.

Voordrachten over de Indiën te Leiden. Voor het comité voor Indische lezingen in de Leidsche Universiteit heeft Prof. Dr. G. A. F. Molengraaff den 8en een voordracht gehouden over land en zee in Ned. Oost-Indië. (Kort verslag in de *„N.R.Ct."* van 9 Nov., Avondbl.). — De hr. H. Bielke sprak den volgenden dag over de toekomst van verschillende rassen in West-Indië (zie de rubriek Suriname in dit Nr.).

Dr. Tjipto Mangoenkoesoemo. Het schijnt nu toch vast te staan, dat Dr. Tjipto, die bij zijn verhoor en verdediging blijft volhouden dat hij alle samenwerking met communisten verwerpt en uitsluitend nationalistische actie beoogt, geïnterneerd zal worden. Volgens een Anetatelegr. van 12 dezer zal hem vermoedelijk Banda als verblijfplaats worden aangewezen.

De onlusten ter Sumatra's Westkust. Batavia, 10 Nov. (Aneta). Het rapport van de Commissie, die een onderzoek heeft ingesteld naar de oorzaken van de onlusten ter Sumatra's Westkust, is bij de Regeering ingediend. Het is 800 foliovellen groot.

Onrust te Soengaipenoeh; arrestatie van communisten. Aneta-telegr. d.d. 6 en 7 Nov. meldden: Te Soengaipenoeh, een plaatsje aan het meer van Koerintji in de residentie Djambi, is een klein complot ontdekt onder de H. V. A.-contractanten. Het was de bedoeling in den nacht relletjes te verwekken. Er werden negen raddraaiers gearresteerd. Onder de gearresteerden bevinden zich twee oud-commissarissen van de P.K.I. uit Madioen en Brebes. Een brigade is van Padang naar Soengaipenoeh vertrokken. Verscherpte politiemaatregelen zijn genomen. De toestand is rustig.

Universitaire examens. Leiden. Econ.-doctoraal ex. Indologie de heer J. W. de Stoppelaar. — Doctoraal ex. Indologie de heer W. Hoven. — Doctoraal ex. Indisch recht de heer P. van Hoeve.

Utrecht. Bevorderd tot doctor in de rechtswetenschap de heer E. J. Burger, op proefschrift: Landverhuizing bij de inheemsche bevolking in Ned.-Indië als koloniaal-economisch verschijnsel.

Prof. D. G. Stibbe. Batavia, 12 Nov. (Aneta). — Met 1 April a.s. is op zijn verzoek eervol ontslag verleend aan den Regeeringscommissaris voor de Bestuurshervorming, prof. D. G. Stibbe, onder dankbetuiging.

Resident Renardel de la Valette. Batavia, 11 Nov. (Aneta). — Benoemd is tot resident van Pekalongan de heer G. D. P. A. Renardel de la Valette, thans resident van de afdeeling Oost-Priangan.

Kolonel Brewer. De kolonel der artillerie van het O.-I. leger O. L. Brewer zal op verzoek 1 December den dienst met pensioen verlaten.

Oud-kapiteins Ferguson en Willems overleden. Te 's-Gravenhage is overleden de oud-kapitein der Inf. van het O.-I. leger J. A. Willems. — Te Voorburg overleed in den ouderdom van ... jaar, de oud-kapitein Inf. O.-I. leger L. A. Ferguson.

Luitenant Van der Linden †. Malang, 11 Nov. (Aneta). — De luitenant van de infanterie, de heer C. J. van der Linden is overleden.

Koppensnellende Dajaks. De jongste mail maakt melding van een Aneta-telegram uit Sambas (West-Borneo), luidende dat een patrouille negen koppensnellers opving, in het bezit van vijf koppen, waarschijnlijk afkomstig van uit Serawak weggeloopen Javaansche koelies.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Het Djocdja-nummer van „d'Orient".

Het fraai geïllustreerde Indische weekblad „d'Orient", gaf 17 September j.l. een lijvig nummer (No. 38 van den zesden jaargang) uit, geheel aan Djocdja gewijd. Het opent met een korte „Inleiding", een bizonder goed gelijkend portret en een uitvoerig artikel van den resident J. E. Jasper over „Het Gewest en de Hoofdplaats Ojocdjakarta", dat den leek op dit gebied een duidelijk overzicht geeft. Wat de kunst betreft, lezen wij daarin o.m., dat de Kunstkring, de Tooneelclub, de zangkoren van het echtpaar Sitsen, de Populair-Wetenschappelijke Vereeniging, de Radio-Vereeniging e.a. vaak genoeglijke, artistieke en nuttige avonden organiseeren. Ook hoe de Javaansche danskunst wordt onderwezen door den vereeniging *„Krido Bekso Wiromo"* en de vereeniging *„Habiranda" dalang*-cursussen geeft; van een *wajang-wong* in den *Kraton* (des Sultans Paleis) en verder dat:

„de Inlandsche kunstnijverheid voornamelijk centra vindt ter hoofdplaats en in Kota Gedé;

„de Jogjasche batiknijverheid, welke technisch-artistiek weinig veranderingen heeft ondergaan, een groote concurrentie gekregen heeft aan de Pekalongansche batikindustrie, waarvan de kleuriger patronen meer en meer bij de Chineezen en inboorlingen in de mode komen;

„de Inlandsche vereeniging *„Wanito Oetomo"* de Inlandsche weefnijverheid in nieuwe banen tracht te brengen;

„het gieten en ciseleeren van geelkoperen voorwerpen en het uitslaan, beschilderen en vergulden van leder zich uitgebreid hebben, sedert Resident Couperus en Mevrouw Ter Horst-de Boer zich voor die bedrijven interesseerden; daarentegen de pamorsmeedkunst zoo achteruitgaande is, dat bekwame kris- en lanssmeden alleen nog te vinden zijn in den kraton; en er uitmuntend zilverdrijfwerk gemaakt wordt in Kota Gedé;

„dat daar de nijveren zich nauwelijks toegelegd hadden op de vervaardiging van sierlijk haargarnituur van schildpad, toen de snel zich uitbreidende mode van „bobbed" of „shingled" haar een belangrijke inkrimping van dien tak van huisvlijt veroorzaakte en

„dat het pottenbakkersbedrijf het best beoefend wordt in Kasongan (regentschap Bantoel), waar goede klei gevonden wordt."[1])

Naast een portret ten voeten-uit, in generaalsuniform, van den Sultan van Djocdjakarta, Z. H. *Hamangkoe Boewomo VIII,* dien vele Hagenaars zich nog zullen herinneren van zijn tweejarig verblijf als Kroonprins hier te lande, vinden wij een deskundige beschrijving van de „Vorstenlandsche Waterschappen" door den Assistent-Resident *P. Westra* en naast dat van Z. H. *Prins Pakoe Alam*

---

[1]) De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan het „Vaderland".

[1]) Van al deze kunstbedrijven vindt men goede specimina in de Toonkamers van „Boeatan", Heulstraat 19, Den Haag. — Red.

malin, een opstel getiteld: „Een Nieuwigheid Agrarisch Gebied", geschreven door iemand, handteekening wij niet vermogen te ontcijlezen wij de zinsnede: „In het kort komen grarische hervormingen hierop neer, dat met g van 1 Januari 1925 de door de apanagers uitgeoefende rechten op de in de stad gegronden werden opgeheven", waarmede een le bevolking zeer weldadige hervorming be wordt.

er de *„Suiker-Landbouw-industrie"* schrijft *K. S. Bijl*, voorzitter van den „Bond van Vorandsche Landbouwondernemers", terwijl Inur *D. H. W. Sitsen* op enthousiaste wijze *edja als Woonstad"* schildert, aanvangende de woorden:

„U vraagt mijn oordeel over Djokja als Woonstad? Wel, ik weet geen stad in Nederlandsch-Indië, die mij als zoodanig beter bevalt. U vindt dit overdreven, lezeres of lezer? We hebben in Djokja geen „cercle artistique" als Soerabaja, geen „dansants" als in „Des Indes" of „Nederlanden" te Batavia! Zeker, maar er is iets, dat Djokja heeft als stad, en dat van oneindig meer beteekenis is, althans voor mij:

„Djokja als stad heeft traditie en daardoor karakter.

„En hierdoor kan men van Djokja, als Woonstad, gaan houden. Dergelijke gevoelens zijn subjectief en veel ervan is onbewust. Toch, wanneer men door Djokja's wegen rijdt en onbevangen indrukken opneemt, komen velen telkens weer tot bewondering van wat eens geweest is, waar er nog zooveel is, dat getuigenis aflegt van het vroegere. Is het niet merkwaardig, dat een kunstenaar als Berlage, met mij staande op de *aloon-aloon kidoel* (Plein ten zuiden het Sultan's Paleis), uitriep: „Maar dat is schooner dan het Louvre!"

Kramer schrijft *„Iets over het Onderwijs te Djakarta"*, waaruit ten duidelijkste blijkt, dat gewest op dit gebied waarlijk niet bij andere n van Java achterstaat. Bijzonder leerrijk is en *Mr. Dr. D. Albers*, die onlangs als zoovele ten in de laatste tijden, een studie-reis naar ondernam, bij mooie kieken vertelt over *edja als Toeristenstad"*:

„Er bestaat op Java welhaast geen plaats, waar de Europeesche toerist Indië beter kan leeren begrijpen en waardeeren, geen plaats, waar de totok eerder totok-af is, dan juist Djocja.

„Laat hij gaan rondwandelen door de zoo hoogst typische kampong-weggetjes, laat hij ongemerkt een poosje verwijlen bij een door een paar Inlandsche vrouwen aan den kant van den weg niet eens semi-permanent opgeslagen handeltje. De denderende karren met de geweldige *sapi's*, [2]) de bijna voorwereldlijke karbouwen, de mannen en vrouwen met de kleurige of stemmige sarongs, de zwoegende koelies, die de zwaarste vrachten aan hun bamboestokken torsen, dat alles en nog zooveel meer moet zijn aandacht onvermijdelijk trekken en hem rukken uit de sfeer van den *orang Blanda* (Europeaan).

„Behoort hij tot de uitverkorenen, die Z. H. de Sultan op een feest in den Kraton noodt, dan wordt hij als met één slag in de oer-Javaansche wereld verplaatst. Vorstelijk is de ontvangst en vorstelijk ook de danskunst en de gamelan-muziek, die de Sultan zijn gasten te genieten geeft.

„Het is als een sprookje, een wonderlijk mooi sprookje, dat werkelijkheid geworden is."

k aan de Medische Zending en aan het Prinses na-gasthuis voor Ooglijders en het Blindenuut worden belangrijke artikels gewijd.

n echte Djocdjanees, de heer *M. Rikkers*, vert op humoristische wijze van *„Djocdja Oud en w"*; *A. M. J. Meesters* behandelt *Djocdja als striestad*, waaruit blijkt, dat er op dat gebied wat omgaat, o.a. zijn er twee groote meubelfaken. *Planter* schrijft over *De Tabak in de Vorlanden*, en *Oemar Sanoesi*, landbouwleeraar, *De Inlandsche Landbouw*, ons leerend, dat wee vermaardheden zijn in Djocdja, n.l. *Wosem* (bijzonder witte en geurige rijst) en *tembako Siloek* (geurige tabak, door Javanen en Chineezen zeer gezocht).

Het tijdschrift eindigt met een lofrede op *„De Soos te Djocdja"* door *Plakker:*

„Is Djocja de oude Sultanstad, algemeen bekend om haar schoone voortbrengselen van Inlandsche kunst, haar Herculeswater en Drukkerij BOB, beroemd is de Djocjasche Soos over geheel Indië, van Merauke tot Atjeh, om haar groote gezelligheid en den amicalen geest, welke deze „kroeg" kenmerkt en haar daardoor de vooraanstaande plaats gegeven heeft, door geen Sociëteit in Indië overtroffen of zelfs geëvenaard."

Dit moge ongetwijfeld waar zijn, ons interesseert thans bovenal hetgeen Mevrouw *A. J. Resink-Wilkens* vermeldt over *„Inlandsche Kunstnijverheid op de Djocdjasche Jaarmarkt"*. Beginnende met een beschrijving van de opening, zegt zij o.m.:

„Typisch was de aanblik van dat samenzijn, in dat eenvoudige milieu, waar de hoogsten en de laagsten allen gelijk zaten en waar alle groepen van onze samenleving vertegenwoordigd waren.

„De belangstelling en de toon, die er heerschten onder die duizenden menschen, die voor weinig geld zoo intens veel konden genieten en het finantieel resultaat, sluitende met een kapitaal-bezit voor de Jaarmarkt-Vereeniging van ± *f* 25.000.— getuigen van het behaalde succes. Dit alles is bereikt door die goede samenwerking van Europeanen, Javanen en Chineezen, waardoor het bewijs is geleverd, hoe met goeden wil een samengaan van verschillende groepen zeer goed mogelijk is."

Verder vertelt zij, dat de *toekangan* (handwerklieden)-loods aller belangstelling trok en een juist beeld gaf van hoe de Javaansche kunstnijveren thuis werken:

„Geen modern atelier, geen door motoren gedreven werktuigmachines, niets van wat wij in Europa kennen op dit gebied, heeft dit Inheemsche volk, dat al het werk afleverde, waarmee de vele tentoonstelling-loodsen gevuld waren.

„Het vlechten, het innaai-werk (een zeer oude methode om met innaaien en binden, motieven in wit op het doek uit te sparen, het zoogenaamde *tritiek-*, *djoempoet-* en *plangi*-werk), het batikken, het houtsnijwerk in ornament en maskers, de schildpad- en koperbewerking en ten slotte de pottenbakkerij, trokken steeds weer de aandacht van vele bezoekers.

„Wat een gezellige rust heerscht er in dit klein-bedrijf en wat een intieme bekoring moet er uitgaan van zoo'n werken te midden van het huisgezin! —

„Aardig was de arbeid van het oude vrouwtje dat uit haar handen de kleine *gendies* (koelkannetjes van aardewerk) tooverde.

Ten zeerste roemt schrijfster verschillende mooie en rijke weefsels, uit de Buitengewesten afkomstig, o.a. de goudweefsels van Padang-Pandjang. De mooiste *tjindé*-doeken uit Palembang en Muntok werden door den Sultan gekocht, wel een bewijs hoe ook de Inheemschen dit kunstwerk weten te waardeeren.

Tegenover de tent van het weefwerk stond die met de batiks. Het allermooiste was het Batikwerk van Djocdja en Solo, in zijn prachtige, stemmige kleuren en mooie motieven.

„De *„dodot-prada"* (statiekeed) en het motief *„Semen Rowo"*, een bruidskain voor een Pangeran, was een weelde van voorname schoonheid.

„Het tegenwoordige Pekalongsche batikwerk is, als van ouds, schitterend van techniek, maar de schelle kleuren-combinaties, doch nog meer de onharmonieuze samenvoeging van Javaansche met Europeesche motieven, kunnen velen niet bekoren. Zij vormen een groote tegenstelling met de oude kaïns in hun *„nitik-patronen"* (een nabootsing zoowel in teekening als in kleur van de uitheemsche *tjindé*-doeken), waarvan helaas geen exemplaren ter vergelijking op de tentoonstelling aanwezig waren.

„De kaïns uit Tasikmalaja doen door hun mooie, bruin-roode kleuren buitengewoon aangenaam aan, al staan zij in fijnheid, bij vergelijking met het Vorstenlandsche batikwerk, daarbij ten achter.

„Waar op Java, naast de weefkunst, het batikken zich zeer ontwikkelde, heeft de eerste niet dien trap van ontwikkeling bereikt, als in de Buitenbezittingen.

Nog even wil ik een enkel woord zeggen over de 2 tentoongestelde oude *slendang-prada*

---

[2]) De meestal zoo prachtig geel-witte koeien, die met Javaansche kar en voerman zulk een schilderachtig el vormen. — Red.

uit Bali. Voor de Balineesche *prada*-doeken bezigde men vroeger gebatikte kaïns uit Java, daar het batikken op Bali onbekend is en deze werden dan met goud belegd in eigen Balineesche motieven, die schitterend uitkwamen op het gebatikte fond, zooals bedoelde slendangs dat ook ter tentoonstelling te zien gaven.

„Daar deze oude doeken zeer kostbaar waren, zoo ging men tot een goedkoopere, doch minder fraaie bewerking over: men verving den gebatikten doek door een met analine-verf gekleurde, waarop dan de motieven in goud worden aangebracht, waardoor in voornaamheid wordt ingeboet."

Schrijfster heeft terecht geen lof over voor het „tegenwoordig koperwerk, dat zoo over druk geciseleerd is met allerlei ornamenten, die h.i. meestal zonder gedachte op de voorwerpen zijn aangebracht. Ten zeerste roemt zij het houtsnijwerk van den preekstoel *(Mimbar)* voor een Mohammedaanschen geestelijke uit de Kraton-Mosdjid Poromosono te Solo. Dit oude spreekgestoelte is geheel Hindoe-Javaansch van ornament met een lotus, als het symbool van het Leven en het Alziend Oog aan den achterwand. Aan den voorkant de *Boeto*, als bewaker en onderaan de vleugels van de *Garoedo* tot een harmonisch geheel geplaatst; het is naar schatting ± 300 jaar oud.

Ten slotte maakt schrijfster de opmerking:

> „Nog zij aan het vorenstaande de volgende algemeen gemaakte opmerking toegevoegd: om bij een volgende jaarmarkt de groepsgewijze etaleering zóó in te richten, dat men overzichtelijk streeksgewijs het werk leeren kennen."

Gaarne onderschrijven wij haar wensch: *„dat de volgende jaarmarkt op het gebied der Inlandsche Kunstnijverheid het thans behaalde succes nog moge overtreffen."*

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De petroleum-oorlog.

De petroleum-oorlog — aangekondigd door het optreden van Sir Henri Deterding — tegen de Standard Oil of New York, een andere dan de in Ned.-Indië werkende Standard Oil of New Yersey, is in Britsch-Indië begonnen. Men heeft blijkbaar besloten de veelbesproken Russische olie daar op de markt te brengen en ze te gebruiken als concurrentiemiddel tegen de, op eerlijke wijze gewonnen, olie der Britsche maatschappijen. De Sovjet-Regeering gebruikt er het woord „genationaliseerde" of in beslag genomen olie voor, zonder eenige vergoeding aan de oorspronkelijke eigenaren te geven. Wáár de socialisten ook met hun nationaliseeringsdenkbeelden optreden, overal stellen zij zich op het standpunt van vergoeding op een of andere wijze aan de eigenaren. En ook de Russische bewindhebbers hebben dat denkbeeld in hun onderhandelingen nooit geheel en principieel uitgesloten; alleen blijft het bij praten, waarvan de bedoeling helder is. De *Deli Crt* (14/10) is van meening dat als de Standard Oil of New York den strijd zou winnen en, wat ondenkbaar is, de Britsche oliemaatschappijen zou terugdringen, dat alleen maar zou kunnen zijn met de bedoeling om zich het monopolie te verzekeren. Tegen den tijd dat het tot partijen doordringt, dat het uitsluitend de afnemers zijn die van hun meeningsverschillen profiteeren, wordt doorgaans wel een zijweg gevonden om in overleg te treden.

De veel belangrijker, algemeene zijde, die de *Deli Crt.* in dit geschil kan ontdekken, is de kwestie van *de positie van Rusland ten opzichte van de rest der wereld*. Indien het Rusland verder gelukt om op deze wijze de een tegen den ander uit te spelen, kan *het communisme* nog wel opnieuw een groot gevaar voor de wereld worden. Daarom hoopt de *D. C.* dat sir Henri Deterding gelijk heeft, als hij uit de Russische cijfers der olieproductie opmaakt, dat dit land, zonder handel met het buitenland, ten slotte wegens gebrek aan grondstoffen en hulpmiddelen zijn tegenwoordige politiek moet laten varen. Van de Russisch-communistische actie hebben wij *ook in Ned.-Indië de wrange vruchten reeds geproefd*. De *D. C.* zou het dan ook volmaakt verantwoord vinden, indien de rest der wereld zich aaneensloot, om zich aldus tegen Rusland te verdedigen. Ondertusschen zijn er anderen, die de wenschelijkheid en de mogelijkheid daarvan ontkennen (o.a. het Amsterdamsche „Alg. Hbl."). Ook de *D. C.* neemt aan, dat het niet gemakkelijk zou zijn de verschillende volken tot samenwerking te bewegen, maar er zouden toch wel wegen te vinden zijn. Want *Duitschland* en de Randstaten, voor wie de handel met Rusland van zoo groote beteekenis is, zijn evenzeer aangewezen op andere landen. En wanneer de overige geldschieters der wereld, met name de *Ver. Staten*, van die omstandigheid gebruik wenschten te maken, zou men toch een heel eind komen. Natuurlijk zou een dergelijke belemmering van den vrijen handel zich wreken. Maar toch meer op Rusland dan op andere landen. En het doel zou dan ook slechts zijn een einde te maken aan het Sovjet-regiem in Rusland, door het wegnemen van de economische basis, die, ondanks alle theorieën der bolsjewiki, ook voor Rusland nog gelegen is in ... den handel met de rest van de wereld.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (13/10 „De zaak wordt op denzelfden voet voortgezet"), het *Bat. Nwsbl.* (11/10, 2de bl. „De Russische kerk en de Sovjet-Regeering" van *Dr. Boris Raptschinsky*; 8/10 „Br.-Indische kroniek"; 5 en 6/10 „China in wanorde"), *De Loc.* (4/10, blz. 23 „Romeinsch en modern Imperialisme" van *prof. Ferrero*) en *De Sum. Post* (15/10 „Oost en West").

De voorgestelde wijziging in de samenstelling van den Volksraad.

Het *Soer. Hbl.* (1/10, 2de bl.) wijdt een hoofdartikel aan *„Een Inlandsche meerderheid in den Volksraad"*. Volgens het blad moet een vertegenwoordiging van de Inlandsche bevolking niet worden beschouwd in den geest van het revolutionaire staatsrecht als een rekenprobleem, maar moet de politieke vertegenwoordiging gebaseerd zijn op de cultureele en de economische beteekenis van de verschillende bevolkingsgroepen voor de Indische maatschappij. Bovendien mag allerminst door de Inlandsche bevolkingsgroep over het hoofd worden gezien, dat zij thans reeds beschikt over eene meerderheid in de provinciale en regentschapsraden, waar zij een ruim arbeidsveld kan vinden om de werkelijke bevolkingsbelangen te behartigen en de actueele vraagstukken van den dag op te lossen, wat veel moeilijker is, doch veel heilzamer, dan met politieke leuzen de massa te vergiftigen met wantrouwen in de Regeering en haar bereidwilligheid tot samenwerken afhankelijk te stellen van het nemen van bepaalde maatregelen door de Regeering, die daarop niet kan ingaan zonder in eene politiek van steeds verder gaande concessies te vervallen en hare eigen positie te verzwakken. Juist nu kortelings de provinciale- en regentschapsraden zijn ingesteld, had men ernstig de doorwerking van het decentralisatie-idee in eene Oostersche maatschappij moeten afwachten, en nagaan of dit strookt met hare eigenaardige levens- en wereldbeschouwing en of inderdaad een werkzaam plaatselijk staatsburgerschap opbloeit, alvorens aanstonds over te gaan tot indiening van het aanhangige voorstel, waardoor in het centrum van het gezag de mogelijkheid van ernstige conflicten geboren wordt tusschen den Volksraad en den Gouverneur-Generaal. Wij mogen niet blind zijn voor wat elders in Britsch-Indië en de Philippijnen is geschied. Het gevaar, dat eene Inlandsche meerderheid in den Volksraad, gekozen door direct uitgebreid kiesrecht, non-coöpereerend en saboteerend zou optreden, is, gezien het Britsch-Indische voorbeeld, in het geheel niet denkbeeldig, waar eveneens scherpe conflicten met name over de verhooging van den zoutprijs en de hervorming van het bestuursstelsel zijn gerezen tusschen de Wetgevende Vergadering en den Britschen Onderkoning, en waar, zooals in de Philippijnen, de bevolking geheel is overgeleverd aan de oligarchie van enkele leiders.

Wij verwijzen naar *de Loc.* (4/10, blz. 32 „P. B.-lezing"), de *Java-Bode* (7/10 „De Inl. meerderheid"; 8/10 „De politiek in 't spel") en de *Deli Crt* (10/10 „Een rustig woord" van den heer *Colijn)*.

Celebes.

Z(entgraaff) vervolgt in het *Soer. Hbl.* (21/9 t/m 7/10, 3de bl.) de serie reisbrieven uit het Oosten van den Archipel. Hij die na jaren afwezigheid in Celebes terugkeert, wordt sterk getroffen door de overweldigende teekenen van vooruitgang van land en volk, het duidelijkst bewijs voor de vruchtbaarheid en doeltreffendheid van ons koloniaal werk. De verandering is soms ver-

...gwekkend, en zij schenkt den Hollander het ...ouwen weer in ons koloniaal kunnen, dat op ...door politiek vergiftigde Java bij velen begint ...ankelen. Men ziet den snellen opbloei van het ...doch betrekkelijk weinig verandering in de ...chtige vraagstukken, welke toch de ontwikke... van land en volk in sterke mate beheerschen. ...koloniaal beleid moet het beeld van onzen ...ard toonen, en het doet dit. Dus liggen er ...hans nog de oude bekende vraagstukken, ...wachtend om oplossing: de *zendingskwesties*, ...*doodenfeesten*, de regeling van den waterstand ...*meren in het Singkanggebied*, de exploitatie ...*waterkracht in Mamasa*, de opbouw van *een in het volksleven gefundeerd bestuur.*

...urgentie der *aanpassing van het Christendom ...nationale gebruiken en instellingen* is — zegt ...*S.H.* 1/10) — au fond dezelfde kwestie welke de ...hassa en het Batakland beroert, en zij is voor ...Christendom in deze gewesten van zeer uit...erlijke beteekenis. Het gaat hier niet om las... of aangename affaires, welke men nog wel ...poos kan ontwijken, of waarvan men zich ...akt met eene oplossing pour le besoin de la ... Het is de ontwikkeling der bevolking zelve, ...de Kerk plaatst voor nieuwe verhoudingen, ...aan niet te ontkomen is. In de Minahassa ...dit nog duidelijker. Iedere fout van Kerk of ...ing, in deze richting gemaakt, benadeelt ern...hare zaak en wreekt zich in de toekomst. Het ...-land geeft hier een duidelijk voorbeeld (zie ...*. Hbl.*" 17/2 t/m 22/2, 3e bl.).

...*doodenfeesten* liet men onaangetast, omdat ...ier gaat om eene instelling, welke zich stevig ...genesteld in de harten der Toradja's, doch ...trachtte de verkeerde gevolgen: uitdunning ...den veestapel, zooveel mogelijk te beperken ... 3/10). Thans is er iets nieuws bijgekomen. ...een rapport verschenen van dokter *Kündig*, ...ntzettende bijzonderheden onthult over de ...kkelijke gevolgen der doodenfeesten, welke ...al zouden zijn: beestachtige orgiën op groote ...al.

...*Toradja* trekt in dezen tijd groot profijt van ...velden en *koffietuinen*, vooral in de districten ...*ala* en *Tikala*. Hij is een goed landbouwer, ...el hij ons A. B. C. niet kent, nòch de boekjes ...ons Landbouw-Departement (*S. H.* 7/10). De ...*Arabica* levert nog kostelijke oogsten op, ...t zij in 1926 circa *f* 800.000 onder de bevol... moet hebben gebracht. De landbouwconsulent ...*ls*, in Zuid-Celebes zeer gewaardeerd, consta... de groote beteekenis van deze bevolkings...ur. Men kwam tot de conclusie dat de To... zonderling omsprong met deze Coffea Ara... (dezelfde dus als onze Java-koffie); men moet ...ond hiervan wel aannemen dat verschillende ...ersche cultuurmethoden, althans in het To...-land, niet voldoen. Men moet hier niets heb... van het eenstammig houden der boomen, en ...deze koffie. Men kapt een tak van een ouden ...boom en legt hem bijna horizontaal — met ...helling van circa 20 gr. — een weinig in den ..., dus daarmede ongeveer 10 c.M. bedekt. De ...den tak zittende oogen beginnen dan uit te ...n, en als dit is geschied, wordt de begraven ...n stukken gekapt, welke daarna worden over...nt. Ook van ons plantverband 2 op 2½ M. ... de Toradja niets weten. Hij plant zeer dicht, ...1½ M., en zegt dat de boomen, aldus geplant, ...de schaduw geven, welke zij noodig hebben! ...rijdt met al onze theorieën, doch de Java... groeit hier niettemin en levert bes. Ook is ...oradja — men plant hier reeds langer dan ...eeuw Coffea Arabica — van meening, dat de ...en veelstammig moeten worden gehouden, ...s gaan zij dood. Er zijn boomen van 80 jaar ...die nog vrucht dragen! Voor de komst der ...penie kregen de Toradja's, nog volkomen ge...rd in hun goenoeng, niet meer dan *f* 8 à *f* 10 ...icol. Thans maken zij tienmaal zooveel, en het ...et gaat per patéké (pikelpaard) naar Palopo, ...Paré en Makassar. En als de weg naar Enre...klaar is, krijgt Palopo geen boon meer. Hier ...t koele bergland, groeit alles, dat in Makassar ...of niet billijk is te krijgen: aardappelen, groen...nz. En ondanks den grooten afstand moet men ...kening mee houden dat, als de goedkoope ...usjes over den weg zullen vliegen, Makassar ...oed afnemer zal worden van hetgeen dit berg... produceert. Voor dit bergland, eene kwart ...geleden nog volkomen afgesloten en vrijwel ...end, opent zich een nog gunstiger perspec... Hier ziet men — zoo besluit Z. — wel sterk den invloed van onzen kolonialen arbeid, het land stimuleerend tot grooter productie, het volk welvaart schenkend op eene wijze als waarvan vroeger niemand durfde droomen.

Het *Bat. Nwsbl.* (5/10) schrijft over „Nieuwe belangstelling voor Celebes".

Ned.-Indië en de Straits Settlements.

De Sum. Post (10/10) nam met belangstelling kennis van het voorwoord van het „Commercial Handbook of the Netherlands East Indies", geschreven door den heer *E. F. Campbell*, tot voor kort Britsch vice-consul op Java en partner van Maclaine Watson & Co. Deze Engelschman, die het leven in Ned.-Indië door en door kent, wees in dat voorwoord op de wenschelijkheid van meer samenwerking — in beider voordeel — tusschen Ned.-Indië en de Straits Settlements. Zoodanige samenwerking heeft gelijkelijk betrekking op *commercieele, landbouwkundige* en *bevolkingskwesties*. De twee landen liggen toch te dicht bij elkaar om geheel onafhankelijk van elkaar en onverschillig voor elkaars welzijn te blijven leven. Misschien, dat ook het karakter van beide volken eenigszins leidt tot terughouding. Sprekende als een Schot, merkt de schrijver op, moet ik toegeven dat we dikwijls erg op ons eigen standpunt blijven staan en koppig zijn, maar de meest loyale Hollander zal eveneens toegeven, dat de Hollanders net zoo koppig zijn. Maar aangezien de samenwerking, die de heer Campbell zoo gaarne zou zien, tot wederzijdsch voordeel zou strekken, ziet hij uit naar de handelsmenschen en planters van Ned.-Indië en de Straits, die dat zullen begrijpen en de handen ineen zullen slaan.

Het beroep op samenwerking doet sympathiek aan — zegt *De S. P.* — en berust op practisch inzicht. De tijden zijn moeilijk en het komt er op aan voor de Westersche naties zoo weerbaar mogelijk te zijn in de koloniale gebieden, „weerbaar" in den vreedzamen zin van het woord.

De *Deli Crt.* (10/10) ontleent aan het Semarangsche „Alg. Hbl." een persgesprek met den heer *Michielsen*, chef der Arbeids-Inspectie, over *„De behandeling der arbeiders"* in de Straits en op Sumatra's Oostkust. De *D. C.* weerlegt meerdere gegevens. De *Deli Crt.* van 13 Oct. geeft inlichtingen over *„De vrije emigratie naar Deli"*, die van 11 Oct. bevat een Engelsch oordeel over *„Romantic Java as it was and is."*

Dr. Tagore's indrukken.

De *Java-Bode* heeft van *dr. Tagore* enkele van diens indrukken vernomen, nu diens reis beëindigd is. Over de autoriteiten was hij zeer voldaan. Overal ondervond hij de meest mogelijke medewerking. Bij zijn reis over Java is het hem opgevallen, hoe het gouvernement op bewonderenswaardige wijze dit land heeft gecultiveerd en productief gemaakt. Bijna geen plekje grond, of men vindt er sawah's of cultuurondernemingen. De behandeling der Inlanders is er veel humaner dan in Br.-Indië het geval is. Engelschen voelen zich in den regel superieur aan het volk; van de Hollanders op Java is dit dr. Tagore niet gebleken. Het is zijn plan om, zoodra hij in zijn land is teruggekeerd, gepromoveerden naar Ned.-Indië te zenden en dat geregeld te doen, teneinde hen eene studie te doen maken van de Javaansche en Hindoe-cultuur.

Prof. Dr. Kuniti Kumar Chatterjee, hoogleeraar te Calcutta, sprak te Batavia over „The Foundations of the Culture of Indië". Spr. ging o.m. na, hoe de Hollanders veel meer invloed op den ontwikkelingsgang op cultureel gebied van de hun koloniën bewonende rassen hebben kunnen uitoefenen dan de Britten, die een gebrek aan sociaal assimilatie-vermogen bezitten, hetwelk een groot beletsel bleek te vormen voor een diepere indringing in het geestelijk en godsdienstig leven van de Br.-Indische bevolkingsgroepen. De *Java-Bode* (1/10) noemt dit een niet gering compliment, zij 't dan indirect, voor onze kolonisatie-politiek.

Leden van „Oost en West"

steunt zooveel mogelijk de afdeeling Arnhem in haar lofwaardig streven om de a.s. Indische tentoonstelling te doen slagen. Bedenkt, dat hetgeen daar tot stand wordt gebracht, de gansche Vereeniging ten goede komt!

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende advertenties.

AANNEMERS EN BOUWKUNDIGEN
W. van Heyst, Velsen.

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN
W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam.

AUTOHANDELAREN
N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN
Badinrichting „De Regentes", Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS
J. Krul, Noordeinde, Den Haag.
C. A. Nieuwstadt, Kranenburgweg 61.
Gebr. Ooms, Indigostraat 89, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN
De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
P. J. v. d. Berg & Co., Anna Paulownastraat 87, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Jos. D. Netten & Co., Sportlaan 3, Den Haag.
Taams & Keyser, Bankastraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN
Begrafenisonderneming „Simplicitas", Denneweg, Den Haag.

BLOEMISTEN
J. M. Hermans, Kon. Wilhelminal. 527, Den Haag.
D. Maarschalk, Valeriusstraat 113, Den Haag.

BOEK- EN KUNSTHANDEL
D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKDRUKKERIJEN
N.V. Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX
Bouwbureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Bouwbureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
J. Rozestraten, Vondelstraat 49, Amsterdam.

BRANDSTOFFEN
Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
N.V. Haagsche Brandstoffenhandel „De Concurrent", Trekweg 84, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN
Gebr. ten Hoeve, Wald. Pyrmontkade 2c, Den Haag.

COMESTIBLES EN DELICATESSEN
J. C. Haring-Waterreus, Symonszstraat 15, Scheveningen.
A. W. M. Polders, Franklinstraat 78, Den Haag.
Joh. Poet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

CREDIETMAGAZIJNEN
„De Residentie", L. Beestenmarkt 121, Den Haag.

DAMES- EN HEERENKLEERMAKERS
Derlum's Kleermakerij„ Weimarstr. 65, Den Haag.
„Dress", Valeriusstraat 72, Den Haag.
The Encos, Weimarstraat 24a, Den Haag.
Fa. de Groot en v. d. Lans, Pijnboomstr. 4a, Den Haag.

DAMESKAPPERS
Maison Alice, Plein 11, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN
Dansinstituut Ewy de Clercq, Frankenstraat 5, Den Haag.
Dansinstituut „Henri", Archimedesstraat 64, Den Haag

DETECTIVE-BUREAU
„Hilvers", Westeinde 235, Den Haag.

DIVERSEN
G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

DROGISTEN
Drogisterij „De Boer", Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
Drogisterij de Laan, L. v. Meerdervoort 527, Den Haag.
G. v. d. Sel, Copernicusstraat 221, Den Haag.
A de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELEN
P. v. d. Berg, Bankastraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingstraat 24, Den Haag.
N.V. Werkmetaal, Piet Heinstr. 17, Den Haag.

FEESTARTIKELEN
Klaassen, Prinsestraat 4, Den Haag.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië die nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West" onderhoudt den band tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te versterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke en stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede in strijd zijn.

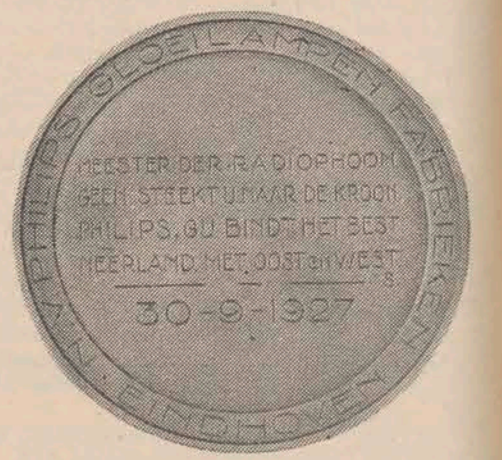
Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving van het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad", en deelt ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar Uw meening, door de Vereeniging en haar Orgaan zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oost- en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secretariaat: Heulstraat 17, Den Haag).

De gouden Oost- en Westmedaille.

Naar aanleiding der op 30 September jl. door den Voorzitter en den Secretaris onzer Vereeniging aan de Directie der N.V. Philips' Gloeilampenfabrieken te Eindhoven uitgereikte Oost- en Westmedaille, heeft deze aan beide Heeren een foto in lijst doen toekomen, voorstellende H. M. de Koningin en H. K. H. Prinses Juliana, sprekende voor Philips' microfoon tot Oost- en West-Indië.

Aangezien de afbeelding van dezen fraaien den Eere-penning in een gedeelte der oplaag van Kol. Weekbl. van 6 October jl. minder gelukkig geslaagd is, geven we hierbij — dank zij de welwillende medewerking van de firma Ten Hagen eene nieuwe reproductie.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Volkshoofden en z.g. intellectueele leiders.

(Slot).

Het nationalisme viert bij hen hoogtij, hetzelfde nationalisme dat hoe langer hoe meer de Indonesische massa in al haar geledingen onweerstaanbaar aangrijpt. Nationalistische denkbeelden zijn het bij velen, bij de besten, die de ambtelijke loopbaan, vooral de bestuursloopbaan, liefst doen vermijden. Nog heel goed herinner ik me de verzuchting van een kennis, Assistent wedana, die alles plichtmatig deed, zonder ambitie en met tegenzin dikwijls, omdat hij geen anderen uitweg zag, den last van vrouw en kinderen had en zijn bordje nasi niet wilde riskeeren en nu nog hoor ik dikwijls in mijn omgeving dezelfde verzuchting slaken.

Juist nu, in dezen tijd van nationale opleving, moeten de volkshoofden, de Inlandsche bestuurders, noodgedwongen veel van hun aanzien en invloed inboeten, omdat zij, zelf behoorende tot het gezag, de ook in hen sluimerende of woelende nationalistische neigingen niet onbevangen ten volle kunnen uitleven.

Met dit alles is niet gezegd dat de Volkshoofden de breede massa niet van nut kunnen zijn, wel wordt daarmee getracht om duidelijk te maken dat door het opdringend nationalisme de volkshoofden, wat invloed op het volk betreft, de minderen zijn ten opzichte van de z.g. intellectueele leiders, belemmerd als zij zijn door hun knellende ambtelijke keurslijf en dat, hoe langer hoe meer de nationalistische gedachte veld gaat winnen, hun positie ongunstiger zal worden; het volk zal in de toekomst voornamelijk nog maar door wettelijke banden met de hoofden verbonden blijven.

De volkshoofden zullen in de toekomst den nationalistischen honger niet kunnen stillen, in elk geval het ontwaakte volk niet dat kunnen geven wat het van hen verwacht en verwachten mag.

De nationalistische honger, dat is de honger die smacht en hunkert naar dien toestand die in niets te kort doet aan de nationale gevoelens.

Deze nationalistische honger zal steeds heviger worden en steeds klemmender om bevrediging roepen en zal ieder Indonesiër aantasten. Ons volk is nog betrekkelijk arm aan degelijke intellectueele leiders, maar deze toestand zal niet altijd bestendigd blijven, want de teekenen zijn er die onmiskenbaar wijzen op verbetering in de nabije toekomst.

Op Java, het brandpunt van het politieke leven, laat zich het geluid het krachtigst hooren en wordt door jong en oud de nationale roep luid gezongen en vooral is het een zeer verblijdend teeken dat de jeugd, het opkomend intellect, heel vroeg al zich vertrouwd maakt met de Groot-Indonesische gedachte en zich voorbereidt tot de groote taak die haar wacht, het Indonesische volk voorlichten en leiden om te komen tot een eervoller bestaan. Ook in de buitengewesten wordt de nationale roep gehoord en het is vooral bij de jongeren dat deze roep weerklank heeft gevonden en eerlang zullen daar uit deze jongeren intellectueele leiders groeien die macht en invloed op de oude volkshoofden zullen betwisten.

Het is dus te voorzien dat de groep der z.g. intellectueele leiders aan sterkte en degelijkheid zal winnen en daarmee zal gepaard gaan een steeds groeiende invloed op het volk, ten koste van dien der volkshoofden. De volkshoofden zelf zullen zwijken voor den drang der intellectueele leiders, dan zal de toestand geschapen worden dat beide groepen hand aan hand gaan om beide zonder schroom te streven naar het gemeenschappelijk doel; maar dan zal er slechts sprake zijn van volkshoofden of wel volksleiders in den waren zin van het woord. Nu is er nog een groot verschil tusschen beide groepen; het verschil ligt echter niet in conditie of afkomst, in de meeste gevallen niet, die vormen geen criteria, want wanneer we nagaan stuk voor stuk, wie in wezen de huidige intellectueele leiders zijn, dan zullen we gewaar worden dat deze als hun ouders of voorvaders op Java priyaji's, volkshoofden aanwijzen; in de buitengewesten is het niet anders, ook bij het opkomend intellect, de studeerende jongelingschap, w.o. vele toekomstige intellectueele leiders, constateeren wij het zelfde verschijnsel.

Het groote verschil nu ligt hierin dat een volkshoofd moet dienen de Nederlandsche regeering en het Indonesische volk te zamen, terwijl de z.g. intellectueele leider probeert, zijn uiterste krachten inspant, om waar mogelijk uitsluitend de belangen van zijn volk te behartigen.

Na al hetgeen ik boven betoogd heb, ben ik tot de conclusie gekomen dat de Regeering en Resident Tideman het beide bij het rechte eind hebben en tot slot de wensch dat binnen niet al te langen tijd niemand meer verschil zal zien in z.g. intellectueele

lectueele leiders en z.g. volkshoofden, maar dat er slechts gesproken zal kunnen worden van ware volkshoofden en ware intellectueele leiders der bevolking, wat precies hetzelfde is, want beide hebben slechts één gemeenschappelijk doel, n.l. hun volk te dienen, het volk van Indonesië.

Indonesische meerderheid in den Volksraad?

Onder bovenstaand hoofd wordt in het liberale blad *Bintang Timoer* te Weltevreden nog eens een beschouwing over dit onderwerp gegeven. Het blad ziet in de voorgestelde Indonesische meerderheid in den Volksraad, waarvoor de Europeanen door de rechtsche blanke pers zoo bang worden gemaakt, volstrekt geen reden voor vrees aan de zijde der Europeanen, omdat die meerderheid eigenlijk geen meerderheid zal zijn. Volgens het ontwerp immers zal het aantal leden worden gebracht op: 30 Indonesiërs, 25 Europeanen met 1 Europeeschen voorzitter en 5 vreemde Oosterlingen, zoodat het dus zal worden 30 inheemschen en 31 uitheemschen. Wat beteekent dat nu als deze 30 Indonesische leden personen zijn zooals die van den P. E. B. of die van Madoera? Bovendien is de bevoegdheid van Volksraad en Regeering nog beperkt, zoodat alles dus nog onder de macht staat van het Nederlandsche parlement, dat beslissingen van Indonesië eventueel kan schrappen. De herrie die thans door de witte pers en haar aanhangers over deze aangelegenheid wordt gemaakt, geschiedt volgens het blad dan ook alleen met de bedoeling om den G. G., die met den titel „Inlandervriend" wordt gebrandmerkt, in zijn positie te verzwakken, opdat de zetel te Buitenzorg door een Inlander-hater kan worden ingenomen.

Door den heer Soeroso werd indertijd in den Volksraad verklaard dat zelfs 30 Indonesische leden nog te weinig zijn en minstens 60 leden geëischt. Dit is heusch niet overdreven, want de 160 duizend Europeanen die nu in Indië zijn, worden nu vertegenwoordigd door 30 leden, de 171 duizend Vreemde Oosterlingen door 5 en de 48 millioen Indonesiërs door slechts 25 leden. Hiertegen zal men wellicht zeggen dat niet alleen op de kwantiteit, doch ook op de kwaliteit van de betrokken bevolkingsgroep moet gelet worden. Goed, doch in Nederland wordt de bevolking van 7 millioen zielen in de Tweede Kamer vertegenwoordigd door 100 leden, dat geeft 1 vertegenwoordiger op elke 70 duizend inwoners. Waarom moeten de Europeanen in Indië dan voor elke 53 duizend 1 vertegenwoordiger hebben? Eenige dagen geleden werd — naar verluidt — door het I. E. V. en de C. E. P. een nieuw voorstel gedaan en wel om, in verband met de Inlandsche meerderheid, ook aan de Europeanen nog een vijftal zetels in den Volksraad toe te kennen. Dit is een fijne politiek, met het doel den Indonesiërs „witte suiker" in de oogen te strooien.

Het blad betoogt dan dat er geen bezwaar is om het totaal aantal leden te verhoogen, doch dat de verhouding moet blijven als 6 : 5 : 1 en besluit met de opmerking dat het de Indonesiërs zeer zal ontstemmen als het voorstel niet wordt aangenomen en dus zulk een luttele eisch reeds door de sana-partij zou worden afgewezen. Een redelijke eisch die meer bevat, zou dan heelemaal geen kans hebben op inwilliging en zulk een tegenwerking opent den weg voor een algemeene politiek van non-coöperatie.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Versche Indische vruchten in Nederland.

De Nov.-afl. van de „Ind. Gids" brengt in herinnering, dat op de 17e Jaarbeurs, in September te Utrecht gehouden, gelegenheid bestond om eenige Indische vruchten in natura te proeven. In aansluiting bij hetgeen verder over die proefneming gezegd wordt in de I. G., volgen hier eenige, door de Directie van de „Nederland" verstrekte aanvullende mededeelingen.

De Stoomvaart-Maatschappij Nederland en de Rotterdamsche Lloyd hebben in den loop van dit jaar proeven genomen met het vervoer naar Nederland van versche Indische vruchten in de koelruimten hunner schepen. Vóór den oorlog werden dergelijke proeven genomen, doch ze bleven toen zonder succes.

Thans hebben de proefnemingen plaats met medewerking van de heeren Prof. De Bussy en Ir. Utermark, van de afdeeling Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut, en de heeren J. J. Ochse en M. M. Machielsen, resp. Hoofd van den Tuinbouwvoorlichtingsdienst van het Departement van Landbouw te Buitenzorg en leider van den Gouvernementsproeftuin te Passar Minggoe.

Door onbekendheid met de juiste wijze van verpakking en met de temperatuur, waarin de vruchten gedurende het transport moeten worden gehouden, deden zich bij de eerste zendingen moeilijkheden voor, doch allengs werd in dit opzicht de noodige ervaring opgedaan met het resultaat, dat de laatste zendingen in prachtige conditie in Nederland aankwamen.

Al worden in verband met de groote verscheidenheid van de Indische vruchten, waarvan elke soort ten opzichte van verpakking en vervoer haar bijzondere eischen stelt, de proefnemingen nog steeds voortgezet, toch kan reeds worden gezegd, dat voor enkele soorten, zooals sawoe manila's, pompelmoezen, mangga's en djeroeks de juiste wijze, waarop deze vruchten moeten worden verpakt en vervoerd, bekend is.

Om meer bekendheid aan het Indische fruit te geven, werden, zooals reeds gezegd, op de laatst gehouden Jaarbeurs te Utrecht door de koloniale afdeeling verschillende soorten versche Indische vruchten te koop aangeboden, die grooten aftrek vonden, terwijl de laatste twee zendingen uitstekend verkoopbaar bleken. Verwacht kan daarom worden, dat Indische vruchten in Nederland een goede markt zullen vinden.

Op grond van deze bemoedigende resultaten hebben de genoemde scheepvaartmaatschappijen zich reeds met den handel in verbinding gesteld, zoodat het wel niet lang meer zal duren, of het Nederlandsche publiek zal in de gelegenheid zijn, kennis te maken met versch Indisch fruit. Voor hen, die in Indië zijn geweest, zal het gebruik van deze vruchten tevens een aangename herinnering zijn aan hun verblijf in de tropen.

De Indische Gids.

De Nov.-afl. opent met een bijdrage van den heer S. Kalff: Indische vlootpredikanten. De voorliefde van den schr. om herinneringen aan den tijd der O.-I. Compagnie te publiceeren — in dit opzicht schijnen zijne bronnen onuitputtelijk te zijn — blijkt ook weer uit dit vlot geschreven artikel over een ambt dat in dien tijd allesbehalve benijdenswaardig was. — De heer J. F. Snelleman, het eenige nog in leven zijnde lid der in 1877 door het Aardrijkskundig Genootschap uitgeruste Midden-Sumatra-expeditie, vergast de lezers op een reeks aanteekeningen van zijn hand, welke grootendeels een halve eeuw geleden werden geschreven, op genoemde expeditie betrekking hebben, doch niet verwerkt zijn in het indertijd *gedrukte* wetenschappelijke Reisverhaal. — Mr. W. A. P. F. L. Winckel schrijft over „onbevredigende rechtspraken" naar aanleiding van een rapat-vonnis hetwelk door een Raad van Justitie teniet is gedaan. — Mevr. M. Nittel-de Wolff van Westerrode geeft weder een schetsje „Een ongetrouwde baboe", uit haar met Inlandsche bedienden opgedane ervaringen. — Ten slotte bevat deze afl. de geregelde maandelijksche rubrieken als: Revue van brochures, enz. — Buitenland — Wetenschap, kunst en industrie — Koloniale literatuur (waarin o.m. uitvoerige bespreking van Dr. P. H. Lampe, Suriname, sociaal-hygiënische beschouwingen, door Tj. Pyttersen en van J. van Gelderen, Voorlezingen over tropisch koloniale staathuishoudkunde, door Dr. H. G. Heyting).

Feestgeschrift Prof. Meinhof.

Ter gelegenheid van den 70en geboortedag van Prof. Meinhof, beroemd door zijne Afrikaansche taalstudiën, is een feestbundel verschenen, samengesteld uit bijdragen van tal zijner vereerders. We vestigen er de aandacht op, omdat er ook een bijdrage in is opgenomen van wijlen Dr. N. Adriani te Posso, getiteld „Magische Sprache"; verder een opstel van W. Aichele „Altjavanische Beiträge zur Geschichte des Wunschbaumes" en een van S. H. Ray over „The Papuan languages".

Het ruim 500 blz. tellende boek is getiteld: Festschrift Meinhof. Sprachwissenschaftliche und andere Studien (Hamburg, L. Friederichsen und Co.).

Oedaya.

De Nov.-afl. opent met een fraai gezicht op het eilandje Dakoekajoe in de Celebes-zee. — De tekst vangt aan met een aan Java gewijd gedicht van Rabrindanath Tagore, uit het Engelsch vertaald door Noto Soeroto. — „Mijn dwaze demagogie" is de titel van een artikel van Noto Soeroto, waarin

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende advertenties.

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

W. Coret, Thomsonlaan 96a, Den Haag.
Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.
C. Vermeulen, Toussaintkade 20, Den Haag.

GARAGES

Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Lutam, Gr. Marktstraat, Den Haag.

GLAZENWASSCHERIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. Laimböck, Roggestraat 20, Arnhem.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS

American Hotel, Amsterdam.
Duinoord Hotel, Sweelinckplein, Den Haag.
Hotel de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Grand Hotel des Pays Bas, Groote Markt, Arnhem
Hotel Promenade, O. Schev. Weg 21, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

Frans van Wijk, Vlamingstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
A. Savelkoul, Singel 429, Amsterdam.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kleedingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

LAMPEKAPPEN

Lampenhuis „Helios", Elandstr. 56, Den Haag.

LEDERWAREN EN REISARTIKELEN

P. van Dijl, Lange Poten 3, Den Haag en Hoogstraat 292, Rotterdam.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
L. A. Kwanten, Weimarstraat 119, Den Haag.
Mag. „De Ster", Goudenregenplein 64, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.
Mag. de Zônegrens, Fred. Hendriklaan 99, Den Haag

METAALWAREN

A. Frieling, Schalkburgerstraat 381, Den Haag.

MEUBILEERINGEN

Jungschläger, Cillierstraat 37, Den Haag.
J. Mesker & Co., Pr. Hendrikstr. 48, Den Haag.
Fa. Möller & Co., Weimarstraat 38a, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
A. Okhuysen, Obrechtstraat 474, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.

MOTORHANDELAREN

Holland Motor- en Rijwiel Comp., W. de Withstraat 68, Den Haag.

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
C. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

hij zich verweert tegen aanvallen van den hr. Zentgraaff in het Soer. Handelsblad. — De hr. G. A. N. Scheltema de Heere oppert denkbeelden aangaande een herziening der Nederlandsche spelling, voornamelijk beoogend het belang der Indonesiërs. — De hr. A. Hallema vervolgt zijn geïllustreerde bijdrage over de jade-kunst van Oud-China. — Het Maleische gedeelte dezer afl. bevat weder een vervolg van Adi Negoro's artikelenreeks: Koepasan dari encyklopedie Melajoe.

De Indische Mercuur.

No. 44 (2 Nov.). Steenkolen in Nederl-Indië, door Ir. H. van Hettinga Tromp. — Overzichten van den Volksraad (vervolg; zie ook No. 45), door H. Ch. G. J. van der Mandere. — De jute-industrie in Britsch-Indië. — Kultuurberichten. — Verkeerswezen. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën, boschwezen, gommen, enz., looistoffen, geneesmiddelen, enz., specerijen, voedingsmiddelen, vruchten en groenten.

Id. No. 45 (9 Nov.). De suikerindustrie in Engeland, door M. W. Etty-Leal. — De wijziging der Staatsregeling in Nederlandsch-Indië (rekest van den Volksraad). — Actueele vraagstukken der Petroleum-industrie. — Overigens de gewone wekelijksche rubrieken en literatuur over economische zaken — arbeidsvraagstukken — nijverheid enz. — delfstoffen, metalen, geologie — diversen.

Algemeen Landbouwweekbl. voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 13 (24 Sept.). Is handel in copra als kwaliteitsartikel uitvoerbaar? — De up and dowrs van een vijftigjarige plantersloopbaan (vervolg; zie ook No. 14). — Gedragslijn te volgen bij het verstrijken van de termijnen, waarvoor erfpachtsrechten zijn verleend (slot in No. 14). — De levensduur van dieren en planten. — Koelies en contractarbeid. — Eenige wenken bij het verplanten van grootere boomen. — De wereldcrisis in het landbouwbedrijf. — De positie der overmacht. — Enkele gegevens betreffende den landbouw der inheemsche bevolking in de residentie Tapanoeli. — Het bevolkingsvraagstuk op Java.

Id. No. 14 (1 Oct.). Pogingen tot verbetering van technisch vakonderwijs in Nederlandsch-Indië. — Openingswoord voor het nieuwe proefstation voor thee op 24 Sept. 1927, door Prof. G. van Iterson Jr. — De arbeidsvoorziening van Malakka. — Arbeidsvraagstukken ter S. O. K.

Landbouw. Tijdschr. der Vereen. van Landbouwconsulenten in Ned.-Indië.

Het Sept.-Nr. heeft den volgenden inhoud: Een en ander over de mathematische analyse van verdedigingsverschijnselen in gronden en hare beteekenis voor de praktijk, door Dr. P. W. E. Vageler. — Landbouwkundige problemen in Nederland (vervolg), door Dr. W. H. de Jong. — Landbouw in den Volksraad. — Boekbespreking.

De Indische Culturen.

Uit den inhoud van No. 19 (1 Oct.). Het hart- en bladrot van orchideeën, door Dr. M. B. Schwarz (met ill.). — Over de bodemverzorging op thee-ondernemingen in het Zuid-Aziatische cultuurgebied, door L. W. Waddige (vervolg). — Javasche zijdecultuur, door S. Kalff (historisch overzicht). — Enkele grepen uit het bodemkalkvraagstuk, door Dr. D. J. Hissink. — De onrechtvaardigheid van een rechtvaardig loon. — De Amerikaansche kunstzijde-industrie, het snelle tempo van de uitbreiding. — Omzetten van vulkanische in electrische energie, door Ir. N. J. M. Taverne. — De crisis in het bibitbedrijf en de bemoeienis van de Regeering.

* * *

Het nieuwe Surinaamsche Bankoctrooi, door Mr. Dr. C. F. Schoch. (Economisch-Statistische Berichten. 9 Nov. '27).

Over ethnologiese ekonomie, door G. Gonggrijp. ('s-Gravenhage, N.V. Uitg. Mij. „Adi Poestaka"). (Ook verschenen in Koloniaal Tijdschr. 1927, No. 6).

De Jodensavanne (in Suriname), door L. Junker. — Is melaatschheid te genezen? (De Periskoop. Alg. Weekbl. voor Suriname. 15 Oct. '27).

De Zending in Nederlandsch-Indië als beschavingsfactor, door C. Mensch (vervolg). (Vragen van den Dag. November '27).

Missiekaart van Nederlandsch Oost- en West-Indië in 1927 (waarop aangegeven de verdeeling der missiegebieden en de voornaamste staties). (Het Missiewerk. Nov. '27).

Indisch nationalisme, door d. B. (Democratie en Vrije Arbeid. 12 Nov. '27).

De nieuwe Amangkoe-Rat. Historische schets van A. Weruméus Buning. — Indische curiosa. Keteltrommen, door P. B. (De Ind. Verlofganger. 11 November '27).

Beknopt handboek der volkenkunde van Nederlandsch-Indië, door B. Alkema, lector aan de Universiteit te Utrecht en T. J. Bezemer, hoogleeraar te Wageningen en Utrecht. (Eene bespreking van dit werk volgt binnenkort.

Suriname.

Wij lezen in *„De West"* van 30 Sept.:

„Er zijn landbouwondernemingen die bij het Immigratiefonds een surplus bezitten, in den vorm van vooruit betaalde belasting (de zoogenaamde vijftien cent vergoeding per werkdag van immigranten). De gouverneur heeft de bevoegdheid om dit surplus weder ter beschikking te stellen van ondernemingen die z.i. daarvoor in aanmerking komen. In den crisistijd bijvoorbeeld zijn meerdere ondernemingen op deze wijze geholpen om de moeilijke periode door te komen. Totdusver gold echter steeds de beperking, dat bij bedoelde restitutie moest worden afgehouden het bedrag dat de onderneming in het eerstvolgend jaar verschuldigd zou zijn voor de vijftien-cents vergoeding. Nu echter in den laatsten tijd het streven bestaat om deze belasting af te schaffen (een voorstel is aanhangig waarbij deze belasting voorloopig wordt opgeschort voor de jaren 1927 en 1928) meent de gouverneur dat die beperking kan vervallen. Een voorstel daartoe is bij de Staten ingediend. Wordt dit aangenomen, dan zal aan ondernemingen die ten behoeve van haar bedrijf, of uitbreiding daarvan, restitutie vragen, het geheele surplus kunnen worden uitgekeerd."

* * *

De Koloniale Staten hebben verslag uitgebracht over het ontwerp tot schorsing voor de jaren 1927 en 1928 der heffing van het hoofdgeld en de vergoeding van vijftien cents per werkdag voor onder contract verbonden immigranten.

„Met belangstelling werd door de aan het vooronderzoek deelnemende leden kennis genomen van dit ontwerp, dat de wegneming beoogt van een deel der lasten, welke het Surinaamsch plantagebedrijf drukken, en de hoop werd uitgesproken, dat dit ontwerp weldra zal worden gevolgd door andere, welke door de Moederlandsche regeering zijn overgenomen uit het complex van maatregelen zooals voorgesteld in het bekende verzoekschrift van den Ondernemersraad, om daardoor den Surinaamschen groot-landbouw tot hernieuwd, krachtig leven op te wekken.

Betreurd werd het, dat de ontworpen regeling slechts een tweejarige schorsing der bedoelde heffing en vergoeding inhoudt en geen ruimer kans wordt gegeven aan het kapitaal om zich willig te toonen voor belegging in Suriname; de hoop werd uitgesproken, dat terugkeer tot den thans bestaanden toestand, om de aanvoerkosten voor plantagearbeiders ten deele door de ondernemingen te doen dragen, niet overwogen zal behoeven te worden. Indien zulks onverhoopt eenmaal het geval zou moeten wezen, dan zou er toch prijs op gesteld worden de verordening, welke de thans geschorste vergoeding oplegt, niet onveranderd in haar werking te herstellen.

Met voldoening werd gezien, dat het overleg tusschen bestuur en minister heeft geleid tot het loslaten van het denkbeeld om de voorgestelde maatregelen niet van toepassing te verklaren op kleine ondernemingen. Met groote verwondering werd evenwel kennis genomen van de mededeeling, dat de eerlang van landswege aangevoerde arbeiders niet toegewezen zullen worden aan z.g. noodlijdende plantages, welke naar 's bestuurs meening kunnen geacht worden geen recht van bestaan te hebben. In verband hiermede werd de vraag gesteld, wat het bestuur verstaat onder noodlijdende plantages;

wordt deze qualificatie toegekend op grond der op te maken jaarlijksche balans, dan zou het wel eens kunnen voorkomen, dat bij een ongunstige marktpositie van het product, verscheidene ondernemingen daarvoor in aanmerking komen. Indien daarentegen naar het oordeel van het Bestuur de wijze van bedrijfsvoering als maatstaf zou moeten dienen bij de beantwoording van de vraag of een onderneming al of niet als noodlijdend is aan te merken, dan zou men gaarne vernemen welke de daaraan door het Bestuur gestelde eischen zijn en tevens of aan een extensief dan wel aan een intensief gevoerd bedrijf de voorkeur wordt gegeven. De meening werd dan ook uitgesproken, dat voor de al of niet-toewijzing van aangevoerde arbeiders aan een onderneming alleen de voorwaarden waaronder deze hun arbeid te verrichten zullen hebben de maatstaf van beoordeeling zullen mogen wezen. Het criterium der bedoelde voorwaarden is omvangrijk en veelzijdig genoeg om daarop deze beslissing te baseeren. Overheidsmaatregelen met de bedoeling om bepaalde ondernemingen te elimineeren of andere bijzonder te bevoordeelen, zijn naar de bij het vooronderzoek uitgesproken meening ontoelaatbaar; vooral in Suriname, waar men kapitaal wil trekken, zal de overheid met haar inmenging, in welke richting ook, uiterst voorzichtig behooren te wezen en daarom schijnt het bovengenoemd citerium voor het al of niet toewijzen van arbeiders inderdaad het eenig houdbare.

* * *

De nieuw-benoemde Inspecteur van Onderwijs voor de scholen der Evangelische Broedergemeente in Suriname, de heer W. F. E. Smelik, opent in de „*Nieuwe Provinciale Groninger Courant*” van 7 November een reeks brieven over het Herrnhutter-onderwijs in Suriname. De eerste brief geeft een overzicht van het aantal en den aard der scholen en onderwijzers en van den financieelen toestand.

Dat het met de geldmiddelen der Zending allesbehalve gunstig staat, zal onzen lezers bekend zijn uit de berichten die wij daarover telkens in de dagbladen lezen. Welke de gevolgen van dezen financieelen nood kunnen zijn, blijkt uit een brief van den heer H. A. van der Hoven van Genderen aan „*De Standaard*” van 5 November:

„Daar ligt 200 K.M. ver het binnenland in, bij de Boschnegers, een flinke districtsschool, namelijk te Gansee. Het hoofd der school, de heer R. M. Schmidt is in het boschland geboren en dus tamelijk immuun tegen de gevaren van het oerbosch.

„Hij heeft echter twee onderwijzers noodig, daar zijn school boven de 120 leerlingen telt. En nu staat een benoeming naar dit boschdorp op dit oogenblik zoo ongeveer gelijk met een half doodvonnis. Heldenmoed van een levend geloof is er noodig om daar het Christelijk Onderwijs te dienen. Verleden jaar velde de zwart-water-koorts in enkele dagen een jongen, sterken onderwijzer, Van Elst. En terwijl men nu nog bezig is te werken voor een grafteeken, zijn al weer reeds twee jonge onderwijzers een paar maal doodziek uit het boschdorp teruggekeerd. Reiskosten en verpleegkosten in het ziekenhuis zijn hoog, de stakkers worden er dus nog arm bij ook.

„Een muskietvrije woning zou daar redding uit doodsgevaar kunnen brengen. Die is niet zoo duur, maar ... de Zending heeft het niet”.

Is dat niet droevig.

Moeten daar nog meer menschenlevens worden bedreigd en weggerukt?

Of willen de lezers van dit blad zorgen dat die muskiet-vrije woning er komt?

Ge kunt uw gaven storten op mijn girorekening: H. A. van der Hoven van Genderen, Rotterdam, giro-nummer 68758, of bij mij aan huis laten bezorgen: Ackersdijkstraat 79.

De heer Smelik vraagt:

„Ach, geef niet al te karig, want er zijn nog andere dingen die schreeuwend vragen om financieelen steun”.

Daarover een volgend maal.

Denk eerst maar eens over de muskiet-vrije woning in Gansee.”

* * *

Van de lezing door den heer H. Bielke op 9 November in het groot auditorium van de universiteit te Leiden gehouden, geeft de „N. R. Ct.” van 10 Nov. Av.bl. B het volgende verslag:

Spr. behandelde de drie hoofdgroepen van bewoners, die in onze West gevonden worden, n.l. de vertegenwoordigers van Amerika, Afrika en Azië. Uitvoerig stond spr. stil bij het verleden en het heden der vertegenwoordigers van Amerika — de Indianen.

Vervolgens wees spr. op de taak, die het moederland, juist door het feit, dat het zich koloniale mogendheid noemt, tegenover de West te vervullen heeft. Voor de Indianen ziet spr. de toekomst donker in. Spr. gaf dan een uitvoerig overzicht van de vertegenwoordigers van Afrika in de West.

De vraag of de rassen in de West een toekomst hebben, is feitelijk geen vraag en ze kan, gelet op de gevoelige natuur der bevolking daar, als een beleediging opgevat worden. Natuurlijk, aldus spr. hebben deze rassen een toekomst.

Voor spr. zijn er twee machten in de wereld, die thans om de heerschappij vechten, n.l. het communisme of het Christendom. Uitvoerig zette spr. dezen strijd van het communisme uiteen en wees op de problemen, die in verschillende landen hierdoor gesteld worden. Ten slotte besprak spr. de taak, die hier voor het Christendom was weggelegd.

* * *

In de „*Economisch-Statistische Berichten*” van Nov. bespreekt Mr. Dr. C. F. Schoch — Hoofddirecteur van de Surinaamsche Bank — het nieuwe Surinaamsche bankoctrooi.

Curaçao.

De economische toestand in 1926.

Aan het verslag van de Kamer van Koophandel en nijverheid ontleenen wij nog:

De cijfers van in-, uit- en doorvoer toonen belangrijke verschillen ten goede.

Het bedrag van den invoer bedroeg *f* 104.015.652, tegen *f* 67.823.383 in 1925 en *f* 49.641.686 in 1924. Voor den invoer uit Nederland waren deze cijfers *f* 8.272.447, *f* 5.223,472 en *f* 5.639.920.

Waar de invoer uit Nederland in 1925 daalde tot beneden ¼ van den totaal invoer, steeg zij nu tot bijna een derde daarvan.

Als men den totalen invoer uit het buitenland over 1926 ontdoet van de cijfers betreffenden den olie-invoer, krijgt men een invoer van *f* 26.426.398.

Het bedrag van den uitvoer bedroeg *f* 95.068.955 tegen *f* 59.059.857 in 1925 en *f* 31.625.036 in 1924. De uitvoer naar Nederland bedroeg *f* 204.387.

De hoeveelheid van den doorvoer bedroeg 145.343.589 K.G. tegen in 1925 112.600.143 K.G. en in 1924 76.090.540 K.G.

Een beschouwing van de cijfers van den in- en den uitvoer der verschillende producten, zooals het verslag geeft, toont duidelijk de bedrijvigheid van de olie en de heerschende welvaart.

„Jammer is het echter, dat deze welvaart geen reden kan geven tot onverdeelde blijdschap.

Vergelijkt men maar eens 't totaal cijfer van den invoer met dat van den uitvoer, dan krijgt men:

invoer	*f* 104.015.652
uitvoer	„ 95.068.955
	f 8.946.697 als verschil.

De invloed van dit verschil op onze betalingsbalans kan zeker niet gunstig zijn. En ware het niet, dat er hier veel geld door buitenlandsche belangen uitbetaald wordt voor verrichten arbeid enz., dan zou dit bepaald op een onvoordeelig sluitende balans wijzen, aangezien andere oorzaken niet overwegend voldoende worden geacht om dit te neutraliseeren. Vooral, omdat de toestand echter erger is. De olie belangen als zoodanig n.l. zijn geen Curaçaosche. Trekken we dus even de olie-cijfers af zoowel van den invoer als van den uitvoer, dan krijgen we:

invoer	*f* 26.426.398
uitvoer	„ 4.024.456
	f 22.401.492 als verschil.

De door buitenlandsche belangen uitbetaald wordende arbeidsloonen zijn echter enorm, en ook wat zij betalen voor hier gekochte artikelen (vooral voor de consumptie) legt een beduidend loodje in de schaal.

Er is echter nog een andere omstandigheid, die de welvaart niet onverdeeld-blij-stemmend doet zijn.

En deze vloeit uit het voorgaande voort. De statistiek van den uitvoer wijst aan, dat Curaçao niet veel voortbrengt. Ook de levensmiddelen-productie is gering, wegens den ongunstigen regenval. Is het dan wonder, dat, nu het weinige, dat er is, onder zooveel meer menschen moet worden verdeeld dan vroeger,

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

Voor nadere bijzonderheden, leze men de betreffende advertenties.

(Vervolg).

PARFUMERIEEN
A. C. Kruller-Pel, Fred. Hendrikl. 258, Den Haag.

PENSIONS
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Pension Insulinde, Bankaplein 2, Den Haag.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Strickwerda, J. v. Oldenbarneveltlaan 76, Den Haag.

PIANOHANDELAREN
G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

POELIERS
P. van Beek, Spui 181a, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK
C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN
J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RADIOBUREAUX
G. W. Hijstek, Zwarteweg 16, Den Haag.

RESTAURANTS
Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

RUSTHUIZEN
Herstellingsoord Huize „Dorrepaal", Voorburg.
Huize Rustoord, Esschenlaan 86, Rotterdam.

SCHOENMAKERS
F. v. d. Broek, v. Aerssenstraat 61a, Den Haag.
A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

SIGARENHANDEL
F. H. C. Vlietstra, Fahrenheitstraat 224, Den Haag.

STAALWAREN
J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred. Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ
Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN
Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.

STUCADOORSWERKEN
L. Ph. Bisschops, Sassenheim.

TANDARTSEN
Jac. Schijff, Stadhoudersplein 102, Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN
Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den Haag.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN
Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S
Toko Bogor, Suezkade 12—12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN
Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS
Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPHUIZEN
Kunstzaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den Haag.

VERMAKELIJKHEDEN
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERVERIJEN
Ledervverffabriek „De Admiraal", Amsterdam.

VERZEKERINGEN
's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3, Den Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN
H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
P. van 't Riet & Zn., Obrechtstraat 177, Den Haag.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN
Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

WIJNHANDELAREN
G. C. Vroegh, Weimarstraat 202, Den Haag.

de levensstandaard verbazend gestegen is? En wat hier gezegd wordt van de levensmiddelen-voorziening, is ook m.m. van toepassing op den woningtoestand en de dienstbodenvoorziening. Het gevolg is een ongekende duurte van alles en streven naar loonsverhooging in schier alle kringen.

Bracht dus de petroleum-bedrijvigheid geld onder de bevolking, aan den anderen kant werd het voordeel hiervan verminderd door het duurder worden van bijna alles en speciaal voor meer gegoeden werd het leven, vooral door de veelal slechte accomodatie van de onder oude omstandigheden gebouwde huizen, lang niet vergemakkelijkt. Waar echter de behoeften van het gros der bevolking zich niet evenredig met de toename van hun inkomen vermeerderden, ontstond er vooral onder hen zelfs groote welvaart. Edoch aan deze welvaart ontbreekt een blijvende basis.

En de Kamer zou er met klem op willen wijzen, dat het tijd begint te worden, dat aan deze zaak aandacht geschonken wordt en naar middelen gezocht om, wanneer de tegenwoordige grond van welvaart eens zal moeten ontbreken, op eigen middelen te kunnen rekenen.

Landbouw en veeteelt doormaken zeer zware tijden. Bijna alle arbeiders van de groote plantages, vooral in de buurt van Willemstad, gaan stadwaarts: of bij de petroleum of bij de haven werken. De plantage-eigenaren klagen steen en been en het groot landbouwbedrijf zoowel als het groot veeteeltbedrijf begint zoo langzamerhand onmogelijk te worden. En vergeten moet niet worden, dat in vroegere jaren bij deze bedrijven de meeste menschen een bestaan vonden. Het verdient dan ook aanbeveling in deze tijden, dat er geld is, aan deze bedrijven aandacht te schenken en te bestudeeren of er geen mogelijkheid bestaat ze wat meer onafhankelijk te maken van den regenval. Zoowel gedurende de droge periode in midden 1925 als gedurende die in 1926 hebben die plantages het beste de droogte weerstaan, die goed voorzien waren van irrigatiemiddelen.

Tot zoover dit gedeelte van het verslag, dat wij om zijn belangrijkheid zoo uitvoerig meedeelen.

Aan het slot komt een opwekking, om het vreemdelingenverkeer te bevorderen en van Curaçao een West-Indische zeebadplaats te maken.

Openbare Werken!

De „Amigoe" klaagt:

„Naar wij vernemen is met 1 October l.l. het werk van herstelling van straten en wegen stop gezet.

Het schijnt dat de aanzienlijke overschrijding van de Begrooting voor 1927, door den wnd. Gouverneur bij missive van 28 Juni l.l. aan den Kolonialen Raad aangevraagd en door den Raad in de zitting van 11 Juli toegestaan, al wederom op is. En dat, terwijl aan de grootsche plannen door den Gouverneur in gemelde missive meegedeeld, nauwelijks een begin van uitvoering is gegeven.

Op de Begrooting van 1927 is voor gewoon onderhoud van straten en wegen in het stadsdistrict *f* 15.000 aangevraagd; eveneens *f* 15.000 voor gewoon onderhoud der wegen in het buitendistrict. Bovendien is aangevraagd, voor oliebesproeiing *f* 4000, voor steenslag *f* 15.000, en voor buitengewone herstelling van straten in het stadsdistrict *f* 50.000, en der wegen in het buitendistrict *f* 15.000.

In gemelde missive vroeg de Gouverneur voor buitengewoon onderhoud van de straten in het stadsdistrict een overschrijding aan van *f* 60.000; voor buitengewoon onderhoud der wegen in de buitendistricten een overschrijding met *f* 80.000, onder mededeeling dat de betrekkelijke post reeds met *f* 55.000 was overschreden.

Wanneer wij dat alles bij mekaar rekenen, dan komen wij tot de aanzienlijke som van *f* 309.000; waarmee vergeleken het verkregen resultaat maar uiterst pover is.

Want terwijl de Gouverneur meedeelde, dat het in de bedoeling lag, om zoo mogelijk dit jaar nog de Scharlooweg, Bargestraat, Werfstraat, v. d. Brandhofstraat en Van Raderstraat (z.g.n. Scharloo-complex), de Hoogstraat, Klipstraat, Witteweg en Kortijnweg een grondige reparatie te doen ondergaan, is men niet eens klaar met den Scharlooweg alleen, terwijl van de genoemde straten aan de Overzijde alleen de Hoogstraat bijna hersteld is. Met de buitenwegen is het eveneens zoo. Vele gedeelten zullen half klaar blijven liggen, en de gedeelten die reeds klaar zijn, zullen bij gebrek aan geregeld onderhoud, vooral als de regentijd aanbreekt, spoedig weer in zulk een toestand zijn, dat men het volgend jaar weer opnieuw beginnen kan, en een groot gedeelte

van het gedurende dit jaar uitgegeven geld als weggegooid zal kunnen worden beschouwd.

Wij hopen dat 't den nieuwen Directeur van O. W., ir. van Rosse, van wiens bekwaamheid en activiteit we zooveel goeds gehoord hebben, gelukken moge een heelen ommekeer en een complete hervorming van 't hem toevertrouwd Departement tot stand te brengen. Want zóó kan 't toch niet langer. Jaar in jaar uit worden honderdduizenden uitgegeven, om niet te zeggen vermorst, en de toestand van onze wegen en straten blijft maar even deplorabel.

Natuurlijk wordt er weer afgegeven op het gewone werkvolk, dat maar liefst zooveel mogelijk verdienen wil en zoo weinig mogelijk werken. Daar zoekt men de geheele schuld van deze geldverspilling.

Wij moeten erkennen dat er veel gedagdiefd wordt. Maar bij goede leiding en toezicht zou dit niet mogelijk zijn. Wij hebben de bewijzen bij de hand, dat waar het toezichthoudend personeel zijn plicht doet, en mee de handen uit de mouw steekt, in plaats van neergezeten in de schaduw van een boom of onder een paraplu zijn tijd in „dolce far niente" door te brengen, de werklieden ook veel beter en met veel meer lust en ijver hun werk verrichten. En daarom is o.i. de groote schuld te zoeken bij het leiding-gevend en toezichthoudend personeel."

Uit den Verren Vreemde.

Vrouwenhandel in Turkije.

Een correspondentie in de „N. R. Ct." van 3 Nov. behandelde een vermaning door het Volkenbondssecretariaat tot de Turksche regeering gericht om meer afdoende maatregelen te nemen tot bestrijding van den vrouwenhandel. Van officieele Turksche zijde is men volstrekt niet gesticht geweest over dit verzoek, doch werd 't beantwoord met een scherpe afwijzing, en in de toelichting, welke hierbij gevoegd werd, komt aan het adres van ons land een terechtwijzing voor, die volle aandacht verdient, om haar te erkennen voor zoover zij recht van bestaan mocht blijken te hebben, maar ook, en wij hopen dat hiertoe reden zal bestaan, om haar o.z. scherp af te wijzen, indien zij niet op goede gronden berust. De Turksche regeering dan, zou 't volgende geschreven hebben:

„In het begin dezer maand trok het de aandacht der politie van Konstantinopel, dat eenige van J a v a afkomstige z.g.n. toeristen, die ruim in het geld schenen te zitten, pogingen aanwendden, om jonge Turksche meisjes over te halen naar Nederlandsch- of Britsch-Indië te komen, om daar schitterende huwelijken aan te gaan. Die lieden — inlanders en Arabieren — weelderig en elegant gekleed, pronkende met kostbare sieraden, hadden zich in de beste Turksche families weten in te dringen, en wierpen daar hun netten uit naar de jonge en aardige hanem's. Zij hadden reeds een tiental jonge meisjes weten te bepraten, en er al vier verzonden, toen de politie aan hun verfoeilijk gedoe een einde maakte, door ze, in afwachting van hun bestraffing, achter slot en grendel te zetten.

De prefect van politie meent, dat dit geval van poging tot vrouwenhandel, dadelijk in de kiem verstikt, den „zedelijkheidsagent" van den Volkenbond aanleiding moet geven op zijn lichtvaardige en lasterlijke beweringen terug te komen, en daarvan even openlijk kond te doen als hij zulks met zijn beschuldigingen heeft gedaan."

Intusschen zou 't een 't ander geenszins opheffen.

Een huis voor Nederlandsche en Indische studenten te Parijs.

De Ned. gezant te Parijs, jhr. Loudon, heeft 7 November in het bureau van professor Charlety, rector van de universiteit van Parijs, de acte onderteekend, waarbij wordt gesticht een huis voor Nederlandsche en Indonesische studeerenden in de cité universitaire te Parijs.

Het gebouw, door den architect Dudok ontworpen, zal ongeveer honderd kamers omvatten. De acte is onderteekend in tegenwoordigheid van senator Honnorat, voorzitter van de Stichting ter ontwikkeling van de cité universitaire, en van den heer F. Vreede, directeur van het Centre d'études Franco-Hollandaises te Parijs, en den heer Els, die als directeur van het Nederlandsche studentenhuis is aangewezen.

Wijlen de heer Abraham Preijer gaf den stoot voor de stichting van het Nederlandsche huis, door een schenking, welke nu is aangevuld.

Een automobieldienst door de Sahara.

Na vele jaren van studie is een regelmatige dienst ingesteld door de Sahara tusschen Colomb-Bechar en den Niger.

De Compagnie Générale Transsaharienne zal deze lijn exploiteeren. De dienst zal loopen gedurende zes maanden per jaar van October tot April, gedurende welk jaargetijde de reis niet al te bezwaarlijk is. De automobieldienst vertrekt van Colomb-Bechar, kopstation van den Zuid-Oraneeschen spoorweg en loopt tot Gao aan den Niger. Dat is een belangrijk bevolkt en druk bezocht administratief centrum. Men vertrekt van Colomb-Bechar den eersten van de maand en trekt door de woestijn in vier etappes, onderbroken door een rust van 24 uur. De geheele duur der reis is zes dagen. De terugreis heeft plaats van den 20sten tot den 25sten der maand. De prijs is bepaald op 2500 frank, terwijl elke reiziger recht heeft op 35 kilo bagage. Gedurende het warme jaargetijde houdt de Compagnie Transsaharienne alleen de lijn Colomb-Bechar in stand. Dan wordt dus het traject vanaf het uiterste Zuid-Oraneesche punt buiten dienst gesteld.

De blanke bevolking van Kongo in 5 jaar verdubbeld

Blijkens de allerjongste officieele bevolkingsstatistiek van de Belgische Kongokolonie bedroeg het aantal aldaar verblijvende blanken, op 1 Januari 1927, voor de eigenlijke kolonie, 18.169, waarvan 11.898 Belgen, en voor de mandaatgebieden Roeanda-Oeroendi 356 (227 Belgen en 16 Duitschers). Vijf jaar geleden telde de Kongo-kolonie alleen 9.631 blanke inwoners, waarvan 5.513 Belgen. In Roeanda-Oeroendi bevonden zich toen 163 Belgen en 20 Duitschers. In vijf jaar tijds is de blanke bevolking in de eigenlijke kolonie dus bijna verdubbeld; voor de mandaatgebieden is de aanwinst echter vrij gering, wat, in officieele Belgische kringen, aan de onzekerheid omtrent de politieke toekomst van deze voormalige Duitsche kolonies wordt geweten.

De minerale rijkdom van Nieuw-Guinea.

Mc Lean, de Australische administrateur van de goudvelden op Nieuw-Guinea, heeft optimistische verklaringen afgelegd over de minerale rijkdommen van dit Australische mandaatgebied. Goudwasschers hebben reeds een opbrengst van naar schatting £ 300.000 verkregen, terwijl zij hun concessies nog nauwelijks ontgonnen hebben. Nergens is nog onder den grond gedolven en men heeft goudaders ter breedte van 30 voet bij de Merri-kreek, 'n zij-rivier van de Edie-kreek, ontdekt. De toekomst van de nieuwe ontginningen hangt ten nauwste samen met de inrichting van een transportvliegdienst. Mc Lean heeft nog gezegd dat op Nieuw-Guinea bijna alle delfstoffen ontdekt zijn. Men heeft reeds platina en andere kostbare delfstoffen gevonden en er zijn ook aanwijzingen dat er petroleum in den bodem zit.

De politieke positie van de mandaatgebieden.

Het blijft blijkbaar moeilijk voor de gouverneurs der Volkenbondsmandaat-gebieden, om zich in de staatkundige positie van zoodanig gebied in te denken. Het vorige jaar moest de V.B.-mandatencommissie een Britschen gouverneur over een voormalige Duitsche Afrika-kolonie ter verantwoording roepen, omdat hij in een rede het mandatengebied Britsche domein en de bewoners Britsche onderdanen genoemd had, en niettegenstaande dat het toen rechtgezet is, heeft nu de gouverneur van een der Samoa-eilanden, die Nieuw-Zeeland tot mandataris hebben, zich aan eenzelfde misgreep schuldig gemaakt. Bij de, in de eerste dagen van November gehouden zitting van de mandatencommissie heeft de Hooge Commissaris van Nieuw-Zeeland den gouverneur gedesavoueerd, en de verzekering gegeven dat N.-Zeeland zich volkomen rekenschap geeft van zijn mandaatspositie.

Overigens waren er meer redenen voor de commissie om zich in 't bijzonder met Samoa bezig te houden. Daar zijn onlusten uitgebroken, die twijfel doen ontstaan of de bevolking met den nieuwen toestand wel ingenomen is. Wat de Hooge Commissaris ter toelichting bijbracht, wijst eensdeels op genomen maatregelen ter regeling van handelsaangelegenheden, anderdeels op pogingen om alcoholverbruik tegen te gaan en den gezondheidstoestand te verbeteren. De mandaten-commissie is nog niet tot een conclusie gekomen, zij wacht op het rapport uit te brengen, door een, door de regeering van N.-Zeeland, benoemde commissie tot onderzoek van de oorzaak en het verloop van de onlusten.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

FILMS VAN DE NEDERLANDSCHE HANDEL MIJ.

Op Maandag en Dinsdag 7 en 8 Nov. zijn de films van de Nederlandsche Handel-Mij. voor ruim 600 leerlingen en een 40-tal onderwijzer(e)s(sen) in het Centraal Theater vertoond. Op Woensdagavond 9 dezer gingen ze voor de leden en andere belangstellenden. De opkomst was bevredigend. In de pauze werden 6 plaatjes vertoond betrekking hebbend op de tentoonstelling 1928. Daarna heeft in een half uur tijd de heer Mr. J. Huges, voorzitter van de Arnhemsche afdeeling, een gloeiende rede gehouden over de tentoonstelling, vooral over haar doel en nut, welke door haar enthousiasme goed is ingeslagen. De Nieuwe Apeld. Courant had een uitgebreid en zeer sympathiek artikel over de tentoonstelling geplaatst. Over de films behoeft hier niet uitgeweid te worden. Ze spreken voor zich zelf. Doch nogmaals een woord van dank aan de N. H. M. is hier zeker op zijn plaats.

Bij de opening herinnerde de voorzitter nogmaals aan onze inzending voor de tentoonstelling — waarvoor reeds een paar honderd nummers van in te zenden voorwerpen genoteerd zijn en zoo noodig lijsten ter invulling bij den secretaris zijn aan te vragen, die meteen ook gaarne reclamemateriaal (briefkaarten en sluitzegels) voor de groote tentoonstelling in 1928 zal toezenden.

Leden! Zendt uw lijsten uiterlijk 1 December in!

Verder werd alvast een beroep gedaan op aller medewerking, opdat we een propvolle zaal krijgen op den Indischen avond, te geven door de vereeniging „Eurasia".

Zegt het voort! Verhoogt het ledental!

De Secretaris,
J. C. BAARS.

Afdeeling Groningen en Ommelanden.

De film der Nederlandsche Handel Maatschappij zal op *14* en *15 December* e.k. worden vertoond te Groningen en te Hoogezand.

Afdeeling Nijmegen.

WEST-INDISCHE TENTOONSTELLING, enz.

Een *Tentoonstelling* van 19 tot en met 26 November 1927 van ethnographica op het gebied van *Leven en Werken* van de bewoners van onze *West-Indische* bezittingen, in een lokaal van de *Hoogere Handelsschool* der Gemeente Nijmegen aan de *Bijleveldsingel Z.O.*, waar de leden van O. en W. en hunne introducée's toegang hebben van 's middags half twee tot half zes uur op de Woensdag- en Zaterdagmiddagen, en van half vier tot half zes uur op de overige dagen.

Weest in grooten getale aanwezig bij de *opening dier tentoonstelling* op *Zaterdag 19 November, 's middags half twee uur!*

Gedurende die tentoonstellingsdagen op *Maandag 21 November:* een voordracht *met lichtbeelden* van *Z. Ex. den Oud-Gouverneur G. J. Staal* over *„Land, Volken en bedrijven* van *Suriname". Zaterdag 26 November* een *voordracht* met *lichtbeelden* van den heer *Dr. H. van Capelle*, over *„de Wildernissen van Suriname* en *de daarin verblijfhoudende stammen"* (ook hun mythen en legenden).

Beide voordrachten worden gehouden in den *grooten foyer* van den *Stads-Schouwburg alhier;* ze vangen aan om *acht uur* 's avonds precies.

Zaterdag 17 December 1927, 'savonds *acht uur*, in de groote zaal van het Concertgebouw *de Vereeniging* alhier, een opvoering van *„Njai Sonna"*, een Indisch tooneelspel in drie bedrijven, door *Jan Fabricius*, toegankelijk voor de *Leden* en *Begunstigers* van *O. en W.* en *die van de Vereeniging* (*in beide gevallen met geïnviteerden*), voor *tachtig cents* per persoon, plus belasting en auteursrecht.

Na afloop der voorstelling, gelegenheid tot gezellig samenzijn (zie verder de advertenties dienaangaande).

HET BESTUUR.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

CONCEPT-NOTULEN

der Hoofdbestuursvergadering op Zaterdag 29 October 1927, in het gebouw Heulstraat 17, Den Haag. (Voorl. goedgekeurd in de verg. v. h. Dagel. Bestuur op 2 November d.a.v.).

Aanwezig het voltallige Hoofdbestuur, behalve de heer Logeman, die verhinderd was en de heeren van den Wall Bake (Amsterdam), Wagenaar Reisiger (Haarlem), de laatste vervangen door den heer H. P. Deinum, secretaris dier afdeeling.

De voorzitter, de heer Zuyderhoff, opent op het aangegeven uur — 2 uur — de zitting en heet de aanwezigen welkom. Spr. zegt, dat tusschen de data der laatste

bijeenkomst van het H.B. en deze, de zomer met zijn komkommertijd verstreken is, maar dat niettemin in die tusschenpooze van de Vereeniging het een en ander is uitgegaan waaraan dient herinnerd te worden, zoo de aanbieding — en aanvaarding — van den eere-penning aan H. M. de Koningin, ter zake van het door H. M. met Oost- en West-Indië rechtstreeks gesprokene, de aanbieding van dien penning aan de N.V. Philips' Gloeilampenfabriek, de boottocht der Indische militairen, de deelname aan de huldiging der vliegeniers (tochten v. Lear Black en nu pas weer Koppen) enz.

Actie kost geld, maar daardoor stijgt, als gebleken is, het ledental. Aan dezen voorspoed koppelde zich ook tegenspoed en wel deze dat de uitgave van het K. W. zonder omslag eerlang verwacht kan worden. Waar deze mogelijkheid bestaat zou spr. daartegenover willen voorstellen den inhoud van het K. W. alvast tot hooger peil op te voeren door het toestaan van een crediet van *f* 500.— voor losse medewerkers. Maar dan ook geen steun meer, mede in verband met de verminderde afdrachten, aan de afdeelingen, van welke Breda het verzoek doet om voor propaganda *f* 300.— te mogen ontvangen, terwijl die afdeeling in het vorig jaar 1926 reeds *f* 300.— heeft gekregen.

Na instemming der vergadering met het voorstel van den voorzitter omtrent het verleenen van een crediet ten behoeve van het Orgaan, wordt thans het woord gegeven aan den heer Kroon, ter motiveering van het door hem gedane verzoek, nadat vooraf besloten was de Notulen der vorige vergadering, als zijnde deze in het K. W. bekend gesteld, niet voor te lezen.

De heer Kroon (Breda) zegt volkomen in te zien het groote belang voor de Vereeniging van het K. W., maar stelt daartegenover den eenigszins hachelijken toestand waarin zijn afdeeling verkeert. Voor het ideëele voelt men daar niets — men wil voor zijn lidmaatschap iets hebben. Vandaar de voorstellingen die veel geld kosten, ook omdat niet elke localiteit voor het doel geschikt is. Spr. wijst verder op het bestaan eener inrichting te Breda als Concordia, dat een 3000 leden telt en waar men aan hooge eischen voldoende voorstellingen geeft tegen lage prijzen.

De heer v. Peski geeft den heer Kroon in overweging om bij uitvoeringen een zeker bedrag voor plaatsbespreking in rekening te brengen, een deel waarvan dan ten goede zoude kunnen komen aan de afdeelingskas.

De heer Kroon zegt dat zulks ook in Breda geschiedt, op bescheiden schaal. Als bewijs van hooge kosten zegt spr. dat Pater Buis *f* 300.— gevraagd heeft voor een avond.

De heer Baars (Apeldoorn): Bij ons heeft hij het gaarne willen doen voor *f* 40.—.

De voorzitter meent, dat een avond van *f* 500.—, waarvan de heer Kroon gesproken heeft, toch wel wat machtig is voor een kleine afdeeling als Breda en stelt de vraag of men aldaar wel eens avonden met andere vereenigingen organiseert.

De heer Kroon beantwoordt die vraag bevestigend; maar het Bestuur heeft zich daarbij altijd tot taak gesteld te zorgen dat O. en W. als kleinere organisatie niet in het gedrang kwam bij samenwerking met grootere lichamen, waardoor het effect van de afdeeling verloren zou gaan.

De heer Franke (Groningen) merkt op, dat hij een nog kleinere afdeeling heeft dan Breda, maar hij heeft haar donateur gemaakt van het K. N. Aardr. Genootschap, waardoor alle leden van O. en W. de uitvoeringen van dat Genootschap kunnen bijwonen.

De heer Clasener (Ver: Suriname) gelooft dat men de afd. Breda zal kunnen helpen indien de afdeelingen 50 pCt. in plaats van 40 pCt. afdragen, dan zou het geld gevonden zijn.

De heer Sandberg (Den Haag) wijst op de groote uitgaven van Breda in verhouding tot het verkregen resultaat in den vooruitgang van het ledental. Wat de contributieafdracht betreft, daarover spreekt hij in een nota, welke bij de leden van het Dagel. Bestuur rondgaat, deze nota zal echter hedenmiddag wel niet in behandeling kunnen komen. Bij spr. gaat vóór alles: de verbetering van den inhoud van het K. W., daarop moeten alle krachten geconcentreerd worden en daardoor, voornamelijk, kan het aantal leden stijgen.

De heer Somermijer (Utrecht) is het in geenen deele eens met de beide laatste sprekers. Ten aanzien van het verzoek der afd. Breda acht hij het 't beste dat het crediet aan het K. W. met *f* 100.— wordt verminderd en dit bedrag aan die afd. wordt toegekend. Spr. maakt er een voorstel van.

De heer Kroon bestrijdt de rede van den heer Sandberg op het punt der onkosten en de resultaten daarvan. In het volgend jaar zal geen tegemoetkoming aan Breda noodig zijn.

De heer v. Peski valt den heer Somermeijer bij en acht het ook gewenscht Breda te helpen indien, zooals de heer Kroon zegt, de kans voor den aanwas van leden aldaar, groot is.

De voorzitter acht krachtige afdeelingen van evenveel belang als een goed orgaan; de moeilijkheden in deze is dat Breda zooveel vraagt.

De heer Stroinck (Twente) vindt het door Breda gevraagde ook vrij hoog. In zijne afdeeling wordt bij het opmaken van het program voor propaganda allereerst bepaald de draagkracht der financiën. Hij heeft 4 lezingen voor nog lang geen *f* 100.— kunnen houden, maar heeft dan ook voor deze uitvoeringen van algemeen nut, aangeklopt bij gemeente, schoolbesturen, invloedrijke particulieren.

De heer Kroon wijst er op, dat een vergelijking van afdeelingen onderling, niet opgaat, de toestanden zijn overal verschillend. Het tegemoetkomen aan een betrekkelijk veeleischend publiek als in Breda, vordert vrij hooge uitgaven.

De voorzitter brengt in 't midden dat de Vereeniging en dus hare afdeelingen, allereerst heeft te voldoen aan het doel: verspreiding van meerdere kennis omtrent de Indiën; dit gaat voor boven de aanwinst van leden.

De heer Deinum (Haarlem) zou de afd. Breda vrijstelling willen verleenen van de afdracht van 40 pCt. Met deze tegemoetkoming gevoegd bij een aftrek met *f* 100.— van het crediet voor het K. W., zou Breda geholpen zijn.

De heer v. Peski is van oordeel dat, ook met het oog op de hulp aan Nijmegen verstrekt niet verder gegaan mag worden dan hetgeen het voorstel-Somermeijer beoogt.

De heer Marcella (Rotterdam) zegt dat in Rotterdam voor *f* 40.— behoorlijke gelegenheden beschikbaar zijn voor het geven van uitvoeringen. Voorts wordt nog opgemerkt dat kleine afdeelingen geen gevaar dreigt van achterstelling met grootere corporatiën indien het initiatief van de eerste uitgaat.

De voorzitter vereenigt zich met het voorstel Somermijer om *f* 100.— van de *f* 500.— bestemd voor het K. W. beschikbaar te stellen voor Breda en brengt dit voorstel in stemming dat met algemeene stemmen op een na, die van den heer Sandberg, wordt aangenomen.

De heeren Roodhuijsen (Amersfoort), Somermeijer (Utrecht) en Gescher (Nijmegen) bespreken daarop het uiterlijk aanzien en het formaat van het K. W.

De heer Huges (Arnhem) stelt voor de zorg hiervoor over te laten aan het Dagel. Bestuur. Deze spreker geeft thans een uiteenzetting van den stand van zaken van de Indische tentoonstelling te Arnhem, welker groot belang hij, in dezen kring, niet krachtig genoeg bepleiten kan. Spr. dringt andermaal aan op aller ijverige medewerking omdat het hier gaat om een belang voor de Vereeniging dat verre boven alles, uitgaat. Hij is van meening dat men zich in de afdeelingen daarvan niet genoeg rekenschap geeft. Maar ook voor het Dagel. Bestuur zag hij gaarne nog wat meer propaganda gemaakt b.v. door de periodieke plaatsing van een stuk in het Kolon. Weekblad dat pakt.

De voorzitter zegt volle medewerking toe door Dagel. Bestuur. Omtrent de levende attractie der tentoonstelling zullen den heer Huges spoedig nadere berichten geworden, de uitzending voor Arnhem van een 50-tal Atjehers goudsmeden, vlechters, hoofden enz. zal niet door kunnen gaan, maar nu al kan Spr. mededeelen dat blijkens ontvangen telegr. bericht, een goudsmid zal kunnen uitkomen. De kosten daarvoor kunnen nog niet worden vastgesteld, maar Spr. doordrongen van het belang van den maatregel, zal alles doen om alvast dit plan te verwezenlijken en vraagt machtiging om *f* 2000.— van het steunkapitaal, daarvoor beschikbaar te stellen. Met algemeene stemmen wordt deze machtiging verleend.

De heer Huges verklaart zich over deze mededeeling zeer voldaan temeer omdat hij bij al zijn werken de Vereeniging „Oost en West" vooropstelt en de tentoonstelling geheel het cachet draagt van deze vereeniging. Wat het Atjehsche plan aangaat, betreurt Spr. de afwijzing niet al te zeer.

De heer Zeylstra vraagt of het Atjeh-plan nu van de baan is.

De voorz. antwoordt ontkennend in dezen zin dat zij althans niet voor Arnhem zullen uitkomen.

De heer Roodhuyzen, als antwoord op den aandrang door den heer Huges uitgeoefend verklaart dat zijn afdeeling alles in het werk zal stellen om de tentoonstellingsplannen te steunen met welke mededeeling ook de overige vertegenwoordigers der afdeelingen blijken van instemming geven.

De heer Huges deelt nog mede dat dank zij de Voorbereidingscommissie van W.-Indië de pogingen om dat gewest, goed te doen uitkomen, alle hoop van slagen hebben. Spr. verlaat daarop de vergadering. De heer Marcella vestigt in dit verband de aandacht van den heer Clasener op de faciliteiten welke verkregen kunnen worden met de Hertog Hendrik die naar de West gaat.

Nadat de voorzitter aan den heer Marcella nog eenige ophelderingen had gevraagd omtrent diens afdeeling, met name over de propaganda en de daarover met het Dag. Best. gevoerde briefwisseling, welke vraag door den heer Marcella in zijn bestuur zal gebracht worden, stelt Spr. de rondvraag.

De heer Somermeijer geeft in overweging den Luit. Koppen te vragen of hij genegen zou zijn over zijn vliegtocht, lezingen te houden voor de afdeelingen.

De voorzitter zegt dat zulks gevraagd zal worden. In dit verband, leest Spr. een schrijven voor, zoo juist ontvangen van den Secretaris der Intern. Ver. v. d. rubber-cultuur van de vertooning van een film, welk schrijven in behandeling zal komen.

De heer Clasener vraagt aanteekening in deze notulen dat zijne afwezigheid ter vorige H.B.-vergadering, „met kennisgeving" geweest is.

De heer Gescher heeft namens zijn bestuur en Nijmegen twee opdrachten:

1o. de plaatsing met vette letters vooraan in het K. W. van die afdeelingsberichten voor welke dit verlangd wordt.

2o. de afdracht aan het H.B. in het begin van het volgend jaar

Wat het eerste punt betreft zal hierover overleg plaats hebben met den Redacteur. Met betrekking tot het 2e punt wordt vastgesteld, dat de afdeeling 40 pCt. afdraagt der contributie berekend naar het aantal leden op 1 Januari 1927.

De heer Gescher knoopt hieraan nog een opmerking vast over de goedkoope drukkosten, vooral in Brabant, een opmerking met welke de voorzitter gaarne rekening zal houden. Ten slotte betuigen de heeren Kroon en Gescher hunnen dank voor de t.o. hunner afdeelingen genomen besluiten.

Niemand verder het woord verlangende, sluit de voorzitter de vergadering, onder dankbetuiging voor de betoonde belangstelling.

Van het Dagelijksch Bestuur.

RUBBER- EN OLIEPALMFILM.

Evenals de Nederl. Handelmaatschappij het welwillend aanbod deed de vertooning van hare Suikerfilm onder de auspiciën dezer vereeniging te doen plaats hebben (zie K. W. No. 33, van 18 Augustus l.l., pag. 14), zoo heeft ook thans de Internationale Vereeniging v. d. Rubber en andere cultures, hare rubber- en oliepalmfilm met ditzelfde doel beschikbaar gesteld. Wenschen de besturen der afdeelingen deze film te vertoonen, zoo wordt hen bij dezen in overweging gegeven zich daartoe rechtstreeks te wenden tot den Heer Secretaris dier Intern. Ver. voorn., Heerengracht 38, Den Haag, telef. 14670.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

M. W. van 't Hof, Adspirant commissaris bij de Alg. Politie; Singel 235, Amsterdam (C.).
E van Essen, Adspirant Politie-opziener b. d. Alg. Politie, Krugerlaan 62, Zeist.
A. D. Cattoir, Adj.-Accountant b. d. G. A. D., Baronielaan 64, Breda.
M. Tjeerdsma, tijd. gedipl. Techn. Ambtenaar b. d. P.T.T., Oenkerk 101 (Fr.).
H. J. M. van der Velden, idem als voren, Odilia van Solmsstraat 34, Breda.
Mej. A. van Witzenburg, Gouv. Arts bij den D. V. G., Lange Brug 12, Leiden.
Mej. A. P. Uffen, Verpleegster 1e kl. b. h. Krankz.wezen, Stichting „Maasoord", Poortugaal.
D. Raven, Burger-apotheker b. d. D.V.G., Javalaan 23, Hilversum.
H. E. Boswijk, Onderwijzer bij het M.U.L.O., Coevorden.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

A. L. Meulenbrugge, Controleur (1e cat.) bij de P.T.T.; Berkelsingel 90, Zutphen.
G. Overdijkink, Vakonderwijzer bij de cultuurschool te Soekaboemi; Emmalaan 30, Apeldoorn.
C. H. Tulleners, Hoofdpolitie-opziener bij de Alg. politie; Sumatrastraat 70(I), Amsterdam.
H. G. v. d. Bent, Inspecteur van Financiën; Boreelstraat 6, 's-Gravenhage.
H. T. Lanting, Controleur 1e kl. bij het B. B.; Wolfaartsdijk.
P. H. Wellens, Landmeter 3e kl. bij het Kadaster; Da Costastraat 133, 's-Gravenhage.
L. G. F. W. Lapré, 1e Commies op het gew. kant. te Pangkal-Pinang; Caan van Necklaan 297, Rijswijk (Z.-H.).
J. Th. Eradus, Controleur 1e kl bij het B. B.; Valkenboschkade 204, 's-Gravenhage.
G. F. Bakker, Landmeter 1e kl. b. h. Kadaster, Joh. Verhulststraat 138, Amsterdam.
H. B. Kuipers, Controleur 1e kl. b. d. P.T.T., Nassaukade 371, Amsterdam.
F. A. B. E. van Win, Hoofdpolitieopziener i. d. res. Batavia, C. van Necklaan 297, Rijswijk (Z.-H.).
P. G. Havik, Inspecteur van het Gevangeniswezen, Van Bleiswijkstraat 20, 's-Gravenhage.
A. J. Zijderlaan, Onderwijzer b. h. O.E.L.O., Badhuislaan 7a, Hilversum.
J. A. Kuiler, Leider v. h. filiaal der H.B.S. Bandoeng, Obrechtstraat 52, 's-Gravenhage.
A. A. Vermeulen, Hulpprediker ter beschikking te Amboina, Oosterend (Fr.).

MET PENSIOEN:

G. A. van Drunen, Ass.-resident van Nias en omliggende eilanden (residentie Tapanoeli); Laan van Meerdervoort 363, 's-Gravenhage.
Ir. A. Korving, Chef van het Veiligheidstoezicht; Helmstraat 22, Scheveningen.

Mutatiestaat van 9 tot 16 November.

Nieuwe Leden:

Nieuwe Leden	Geïntroduceerd door:
W. H. Kramer, Oud Administrateur Suikerfabriek, Amsterdam, Weesperzijde 45. ƒ 5.—	Dr. S. E. Boorsma te Amsterdam.
J. M. Bottemanne, Waterschout van Amsterdam, Keizersgracht 157. ƒ 5.—	Administrateur „Oost en West".
C. Hooykaas, p/a. Dr. A. H. Oort te Oegstgeest. ƒ 5.— (afd. Leiden)	Eigen aanmelding.
C. B. Brandligt, Haarlem, Koninginneweg 59. ƒ 5.—	Den heer O. R. A. Michielsen te Haarlem.
H. J. T. Sluyp, Utrecht, Tolsteegsingel 41. ƒ 5.—	Mevrouw H. G. Pannekoek-Mienikus te Utrecht.
C. Hemmes, Controleur B.B., Apeldoorn, Deventerstraat 124. ƒ 5.—	Afdeelingsbestuur Apeldoorn.
W. Eichelberg, Oud Hoofdmachinist Java-China-Japanlijn, Apeldoorn, Arnhemsche Weg 60. ƒ 5.—	
M. Prakke, Apeldoorn, Loolaan 52. ƒ 5.—	Eigen aanmelding.
W. J. Ph. I. Tuts, Ambt. t. b. v. d. Hoofdinspecteur der In- en Uitvoerrechten, Nijmegen, Pension „Frisia", St. Stephanusstraat 5. ƒ 5.—	Mevrouw W. L. v. Troostenburg de Bruijn te Nijmegen.
Dr. W. F. Donath, Natuur-Wetenschappelijk-Tech. Amb. 1e kl. bij het Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden, Den Haag, Viviënstraat 1. ƒ 10.—	Secretaris Afd. Den Haag.
Mevrouw de Weduwe Th. Gallas, Den Haag, Lubeckstraat 23. ƒ 5.—	
Mevrouw A. A. E. Coert, Den Haag, Berkstraat 26. ƒ 5.—	
D. F. Scholte, Den Haag, Ieplaan 20. ƒ 5.—	Hoofdbestuur „Oost en West".
Mejuffrouw J. G. Wouters, Den Haag, Valkenboschlaan 73. ƒ 5.—	
F. W. Soesman, Tandarts, Den Haag, Statenlaan 165. ƒ 5.—	Den heer C. H. E. Wilson te Den Haag.
E. M. Harsveldt, Den Haag, Orchideestraat 28. ƒ 5.—	Eigen aanmelding.
L. Th. J. Wolterbeek Muller, Oud-Adviseur van het Inlandsch Volksonderwijs, Den Haag, Sweelinckstraat 123. ƒ 5.—	Eigen aanmelding.
Mevrouw C. J. Nagtegaal-Poortman, Den Haag, Blois van Treslongstraat 5. ƒ 5.—	Administrateur „Oost en West".
Dr. F. J. Soesman, Zenuwarts, Den Haag, Groot Hertoginnelaan 166. ƒ 5.—	Den heer L. Th. van der Kruk te Den Haag.
J. H. A. van Nieuwland, Oud-Administrateur Indische cultures, Rijswijk (Z.-H.), Nassaukade 37. ƒ 5.—	Mevr. F. v. d. Post-Liefrink te Amersfoort.
J. J. Hakkert, Weltevreden, Spoorweglaan 3. ƒ 5.—	Dr. W. C. Kersbergen te Zeist.
Mevrouw de Haan-Wijs, Amersfoort, Kapelweg 16. ƒ 5.—	Afdeelingsbestuur Amersfoort.

Nieuwe Begunstigers:

Nieuwe Begunstigers	Geïntroduceerd door
C. A. de Vassy, Apeldoorn, van Hasseltlaan 1.	Afdeelingsbestuur van Apeldoorn.
Mejuffrouw S. de Vassy, Apeldoorn, Pension „Rozenheuvel", Loolaan.	
Mevrouw de Weduwe F. Mulder-Staal, Apeldoorn, Langeweg 7.	

Contributieverhooging:

H. A. van Schoonhoven, Apeldoorn, Soerensche Weg 57, van ƒ 2.50 op ƒ 5.—.

Afschrijven:

Th. P. Almerood, Oud-Officier der Artillerie, Haarlem, Berkenrodestraat 5 (overleden).

Adresveranderingen:

K. Oud Gzn., van: Purmerend naar: Heemstede. ƒ 5.—
J. Dwars, Kapitein Inf., van: Amersfoort, Johan van Oldenbarneveltlaan 4, naar: Den Haag, Koningin Mariastraat 5. ƒ 5.—
D. Kersken, van: Naarden, Godelindeweg 18 naar: Bussum, Meerweg 8.
J. Mansvelt Beck, thans: Kapitein Infanterie te Kota-Radja.
B. Cox, Controleur B. B., van: Leiden, Warmonderweg 27, naar: Bandoeng, Lombokstraat 3.
N. W. Pel, Oud-Kapitein der Genie, van: Fort de Kock naar: Bandoeng, Katja 2 Wetan 111.
G. D. P. A. Renardel de Lavalette, Resident, van: Tasik-Melaja naar: Pekalongan.
Ch. E. le Rütte, Gep. Kantoorchef 1ste kl. P.T.T., van: Buitenzorg, Hotel Plantetuin, naar: Huize „Flora" te Patict, Hulppostkantoor Tjiparay, boven Bandoeng.
Dr. F. J. Soesman, Zenuwarts, Den Haag, van: Gr. Hertoginnelaan 166 naar: Adelheidstraat 96.

VEREENIGING „OOST EN WEST"

HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Ha Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden Oost en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-In of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstr. 's-Gravenhage. Tel. 14519. Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, te matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenha waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, met een familie naar Indië willen terugkeeren een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen verander wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde aan die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrek als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN (tegen eenige vergoeding) op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leid van Mevr. J. FRANCO MENDES—Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspra Nic.-Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTIN NIJHOFF, L. Voorhout 9. Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgba

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

2. **Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER.**
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkost

* b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;**
2. **De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.**
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

* No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkost

* No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (Thans in revisie.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

* No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2e, verbeterde druk.)
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkost

* No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

* No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

* No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

* No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verpleg en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Die aldaar.** (Opnieuw herzien.) .... Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkost

* No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

* No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.** (Opnieuw herzien.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

* No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkost

* No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Ind**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

Onze Koloniën .... Prijs: **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkost

Serie I.
No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Ind Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).